



Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

ISSN 1581-9027

# zelena dežela

št. 180 / oktober 2023

Glasilno Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije



» ROMAN  
ŽVEGLJČ

predsednik

Oktober je čas, ko je na kmetijah veliko opravil, povezanih s pripravo na zimo in žetvijo jesenskih pridelkov. Po avgustovskih nalivih in poplavah nam je vreme dobro služilo in tako smo v miru pospravili, kar nam niso vzele naravne ujme. Če ne seješ, ne moreš žeti, pravijo. Kmetje moramo vztrajati, čeprav so časi negotovi. Nenadne spremembe vremena so vse pogostejše, cenovna nihanja pa dodatno povečujejo negotovost za kmete. Hkrati se srečujejo z izzivi glede trajnostnega upravljanja naravnih virov in z zahtevami po varovanju okolja.

Kmetijske organizacije smo se s kmetijsko ministrico v odhajanju Ireno Šinko pogajale že od maja letos. Spremembe strateškega načrta 2023–2027, ki smo jih zahtevali, so zdaj potrjene. Med drugim smo dosegli umik obveznega režima na območju Natura 2000. Uredba predvideva, da bodo ukrepi strateškega načrta skupne kmetijske politike še naprej prostovoljni. Kar nekaj stavkovnih zahtev je še vedno odprtih, nekatere pa so v postopku reševanja na terenu (bonitetne točke). S pogajanjem bomo nadaljevali, ko bosta imenovana nova ministra, ki pogajanja vodita – za naravne vire in prostor ter kmetijstvo.

Na gluha ušesa pa smo naleteli pri prenovljenem Zakonu o zaščiti živali. Vlada ni upoštevala mnenj pravne in veterinarske stroke ter nevladnih organizacij, ki smo med drugim opozarjali na dvom o strokovni usposobljenosti kvalificiranega prijavitelja. Še vedno se predvideva zgolj štiridesturni tečaj, čeprav imajo kvalificirani prijavitelji nekatera pooblastila uradnih oseb. Neuspešno smo vztrajali pri zahtevi, da je rešitev v kadrovske okrepitvi veterinarskih inšpektorjev in ne v vključevanju zainteresiranih laikov brez ustreznih znanj glede postopkov in znanj veterinarke stroke.

# VSEBINA

<b>V SREDIŠČU</b>	Ozirnica in predelava sadja	5
	Novosti pri označevanju vina	7
<b>ZASTOPANJE</b>	Kmetje še vedno vztrajamo	8
	Zakon v neskladju z ustavo in neizvedljiv	9
	Interventni ukrepi v kmetijstvu	10
	Skupaj smo močnejši	12
	Besede mičejo, zgledi vlečejo	14
	Sledljivost porekla in masnih tokov mesa	15
	Za ohranitev sadjarstva	16
	O čem govori Evropa	17
	Vodenje evidenc o delovnih opravilih	18
	Solidarnostna pomoč zaradi poplav in plazov	19
<b>SVETOVANJE</b>	Dokup delovne dobe	20
	Sprememba statusa davčnega zavezanca	21
	Lombergarjevi dnevi 2023	22
	Naredimo več za varnost in zdravje pri delu	23
	Za lažji prenos kmetije	24
	Inovativni pristopi do podatkov	25
	Praha kot del pogojenosti	26
	Za izboljšanje biotske raznovrstnosti	27
	Da bi si prst hitreje opomogla	28
	Aktivnosti projekta Life-IP Natura.si	
<b>PROMOCIJA</b>	Jesenski vrtiljak okusov in doživetij KGZS na sejmu MOS	27
	IMK 2023 je Anton Grobelnik	28

## KAKO DO INFORMACIJ NA KGZS

### SPLOŠNE INFORMACIJE

Tel.: 01 513 66 00, e-naslov: kgzs@kgzs.si, www.kgzs.si

### UREDNIŠTVO ZELENE DEŽELE

Tel.: 01 513 66 40, e-naslov: zelena.dezela@kgzs.si





**38. TRADICIONALNI POSVET JAVNE  
SLUŽBE KMETIJSKEGA SVETOVANJA (JSKS)**

**KMETIJSKO  
SVETOVANJE**




Posvet Javne službe kmetijskega svetovanja in  
dogodek Evropskega partnerstva za inovacije – EIP

**ORGANIZIRATA  
KMETIJSKO GOZDARSKA ZBORNICA SLOVENIJE (KGZS)  
IN  
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN  
PREHRANO (MKGP)**

**21.–22. NOVEMBER 2023**

FESTIVALNA DVORANA BLED

VSE INFORMACIJE IN PRIJAVE NA  
[WWW.KGZS.SI/JSKS/POSVET](http://WWW.KGZS.SI/JSKS/POSVET)



**Zveza društev  
rejcev drobnice  
Slovenije v  
sodelovanju  
z Biotehniško  
fakulteto, revijo Drobnica in  
KGZS vabi na  
strokovni posvet  
Reja drobnice,  
ki bo 16. in 17. novembra 2023  
v Termah Dobrna**



**Programski sklopi posveta:**

- Prehrana in tehnologija reje
- Genetika in selekcija
- Plenilci
- Zdravstveno varstvo drobnice
- Proizvodi drobnice in trženje
- Predstavitev dobrih praks

Program posveta je objavljen na spletnih strani [www.drobnica.si](http://www.drobnica.si).

**Kotizacija 80 evrov**, za vsakega naslednjega družinskega člana **60 evrov**, za en dan: **50 evrov**.

Kotizacija zajema: stroške organizacije posveta, kosilo, skupno večerjo z družabnim večerom, napitke med odmori in gradivo posveta.

**Rok za prijave: 2. november 2023** na e-naslov: [drobnica@km-z.si](mailto:drobnica@km-z.si) ali telefon: 00 386 (0)41 680 551.

**Rezervacija prenočišča:**

Recepcija Term Dobrna: 00 386 (0)3 78 08 110 ali [info@terme-dobrna.si](mailto:info@terme-dobrna.si). Ob rezervaciji navedite, da ste udeleženec posveta.

## Analizo zemlje delamo v času, ko zemlja počiva

Končuje se še ena sezona in prihaja čas zimskega počitka. V tem času počiva tudi zemlja. To je tudi najboljši čas, da preverite, koliko je v njej rastlinam dostopnih hranil.

Mnogi ste ponovno v številnih ukrepih Skupne kmetijske politike, ki zahtevajo analizo tal in gnojilni načrt. Zato vas opozarjamo, da je pravi čas za odvzem vzorca zemlje jeseni in pozimi, pred setvijo ozimim oziroma v času, ko zemlja počiva. Seveda pa pri tem ne pozabite, da pred odvzemanjem vzorca **ne smete gnojiti**.

Ker mora biti gnojilni načrt narejen pred začetkom sezone in ker vas je v Sloveniji seveda veliko, je nujno, da imate analize narejene čim prej, da bodo tudi gnojilni načrti narejeni pravočasno. Zato ne odlašajte s tem opravilom.

Miša Pušenjak, KGZS - Zavod Maribor

### Nekateri pomembnejši dogodki

Kdaj?	Kaj?
19.–21. 10.	Sejem narava zdravje, Ljubljana
16.–17. 11.	Strokovni posvet Reja drobnice, Terme Dobrna
17. 11.	tradicionalni slovenski zajtrk in dan slovenske hrane
21.–22. 11.	Posvet Javne službe kmetijskega svetovanja, Bled
25. 11.	Ljubljanska vinska pot, Ljubljana

### Predvideni razpisi

Do kdaj?	Kaj?
15. 11. 2023	Javni razpis za medgeneracijski prenos znanja
3. 11. 2023	Javni razpis za podukrep podpora za preprečevanje škode v gozdovih zaradi gozdnih požarov ter naravnih nesreč in katastrofičnih dogodkov
do objave zaprtja	6. javni razpis za aktivnost Dela za odpravo škode in obnovo gozda iz PRP 2014–2020
do porabe sredstev	3. javni razpis za operacijo Ureditve gozdnih vlak, potrebnih za izvedbo sanacije gozdov iz programa razvoja podeželja 2014–2020

## Srečanje med ponudniki živil in javnimi zavodi v okviru MO Kranj

V torek, 12. septembra, je bilo srečanje ponudnikov živil in javnih zavodov, ki ga je organizirala Mestna občina Kranj. Namen dogodka je bil srečanje predstavnikov javnih zavodov, ki so zadalženi za naročanje živil, s ponudniki živil (kmetijami, zadrugami). Ponudniki živil so na stojnicah predstavili ponudbo svojih kmetiji.

Srečanje je potekalo na kmetiji Matijovc v Podbrezju pri Naklem. Na začetku nas je pozdravil župan Mestne občine Kranj Matjaž Rakovec in obljubil, da bodo v njihovih javnih zavodih, kot so vrtci in šole, odkupovali čim več lokalno pridelanih/predelanih živil. V preteklem letu so izvedli dinamičen nabavni sistem (DNS) oziroma skupno javno naročilo živil, ki se je dobro obnesel. Sledila je kratka predstavitev ankete Analiza javnih naročil živil v JZ na območju MO Kranj. Ugotovili so, da je povpraševanje večje od ponudbe, iz česar sledi, da bo treba povečati ponudbo in količine živil. Ugotovili so tudi, da so cene lokalnih, zlasti ekoloških živil višje od uvoženih, in da cene obrokov ne sledijo podražitvam. Prav tako se lokalni ponudniki ne javljajo na javna naročila. Zapleteni postopki namreč odvrtačajo lokalne ponudnike; res pa je, da tudi niso dobro organizirani, zato težko konkurirajo velikim ponudnikom. Prav tako povpraševanje ni usklajeno, zato ne morejo pripravljati stalne ponudbe.

Med možnimi rešitvami so predlagali, da se pri javnih naročilih postavijo natančnejša merila, ki bodo poudarjala kakovost in bodo v prid lokalnim pridelovalcem ter predelovalcem. Merila naj se uskladijo s sodelovanjem pridelovalcev. Lokalni pridelovalci morajo uskladiti oziroma združiti ponudbe, na drugi strani pa se morata poenostaviti administracija in logistika oskrbe, kar pomeni ustrezno zagotavljanje količin, prevozov, skladiščenje in embalaranje. Nenazadnje je treba poskrbeti za večje medsebojno poznavanje med javnimi zavodi in lokalnimi ponudniki, tudi z organizacijo skupnih srečanj.

Na koncu je sledila predstavitev gostiteljske kmetije Janka Jegliča in ostalih ponudnikov živil.

Klara Otoničar, KGZS

## Petindvajset let Združenja kmečkih sirarjev Slovenije

Petindvajseto obletnico delovanja je Združenje kmečkih sirarjev Slovenije izvirno obeležilo s pogovori ob siru z različnimi vsebinami, povezanimi s kmetijstvom, na sirarskih kmetijah po celi Sloveniji. Pogovori so potekali od 20. avgusta do 27. septembra. Sodelovali so:

- kmetija Gartner na Planini v Lazu z gostom doc. dr. Žigo Zwitterjem, predavateljem na Oddelku za zgodovino Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, povezovala je Lucija Gartner,
- kmetija Malenšek iz Žleb pri Medvodah, ki je gostila doc. dr. Evgena Benedika, kliničnega dietetika na Pediatrični kliniki in predavatelja na Oddelku za živilstvo BF, povezovala je mag. Tatjana Čop,
- kmetija Matk iz Matkovega kota, kjer sta se z obiskovalci pogovarjali doc. dr. Špela Ledinek Lozej in Elizabeta Vršnik, povezoval je Klemen Matk,
- kmetija Žerjal iz Tomaja z gostjo Klavdijo Mozetič, pionirko sirarstva na Krasu, in gospodarjem kmetije Matjažem Žerjalom, povezovala je Lucija Gartner,
- kmetija Vučji ogrizek iz Velikih sel pri Adlešičih z gostom prof. dr. Dušanom Plutom, povezoval je Boris Grabrijan.

Marjana Cvirn

## Državni prvak v strižnji ovc je Andrej Škibin

Enaindvajseto državno tekmovanje v strižnji ovc je bilo drugo septembrsko soboto v idilični hribovski vasi Sorica, obdani z visokimi gorami, ki so na lepo sončno soboto nudile prelep pogled številnim obiskovalcem tekmovanja. Letošnje tekmovanje sta pripravila Razvojna agencija Sora in Društvo rejcev drobnice Škofja Loka v sodelovanju z Zvezo društev rejcev drobnice Slovenije in revijo Drobnica, Biotehniško fakulteto Univerze v Ljubljani in Kmetijsko gozdarsko zbornico Slovenije.

Na tem prazniku ovčereje, ki ga je večše povezoval Boris Grabrijan, tudi eden izmed državnih prvakov, so zapeli Javorski pevci, sirarji in rokodelci pa so predstavili svoje izdelke. Obiskovalci so v delavnica polstenja lahko naredili svoj izdelek.



Finalisti (od leve proti desni): Samo Pinter, Urban Škander, državni prvak Andrej Škibin in Alojz Novak

Največ pozornosti je bilo seveda deležno striženje. V vročem navijaškem vzdušju je bil najboljši Andrej Škibin iz Prelož pri Lokvi, ki je osvojil naziv državnega prvaka v strižnji ovc.

Dogajanje je popestrila tudi Neža Bric s prikazom dela ovčarskega psa borderkolija z ovcami.

MC

## Praznik biodinamike

Dogodek je bil namenjen najširši javnosti, da spozna to najbolj sonaravno metodo pridelave hrane in razlike v kakovosti hrane v primerjavo s konvencionalno metodo kmetovanja. Na petindvajsetih stojnicah se je predstavilo nekaj od skupaj šestnajstih društev, ki v Sloveniji skrbijo za izobraževanje in izdelavo biodinamičnih preparatov, Zveza biodinamikov Slovenije ter Združenje Demeter Slovenija, ki skrbi za kontrolo in certifikacijo biodinamičnih kmetij.

Na večini ostalih stojnic so se predstavili biodinamični in Demeter kmetje s svojo ponudbo zelenjave, žit, vin ter predelanih proizvodov. Na nekaj stojnicah pa je bilo mogoče najti različne pripomočke za biodinamično kmetovanje in vrtnarjenje.

Dogodek je popestril bogat kulturni program, ki so ga izvedli Waldorfska šola, pevski zbor Artvoicess in Mihaela Zahrastnik, članica Društva Ajda Posavje. V pozdravnih nagovorih sta bila poudarjena skrb biodinamikov za zemljo in okolje nasploh ter nasprotovanje podaljšanju rabe glifosata v Evropi in novim ter starim genskim tehnikam.

Na dogodku so izvedli tri predavanja, in sicer dve o osnovah biodinamike ter eno o lastni vzgoji semen. Na okrogli mizi Evropa ekološki/biodinamični vrt Evrope – utopija ali možnost so soočili mnenja biodinamični kmetje (dr. Matjaž Turinek, Zvone Černelič, Katja Temnik), stroka (prof. Martina Bavec) in ustanove (MKGK – mag. Maja Žibert, KGZS – Roman Žvegljč) ter biodinamikom sorodne organizacije (ZDEKS – Aleš Fister, Permaluktura – Tomi Gjerkeš). Ključna ugotovitev okrogle mize je bila, da lahko Slovenija v dvajsetih letih postane ekološki/biodinamični vrt Evrope, le zagotoviti je treba ustrezno podporno okolje in izobraževanje prebivalstva ter kmetov.

Sonja Vavken, ZBS



# Ozimnica in predelava sadja

*Kljub temu da vsaka predelava zahteva svoj tehnološki postopek, so nekatera pravila skupna.*

Za večino je jesen čas pobiranja pridelkov, čeprav se s sočnimi sezonskimi sadeži lahko sladkamo vse leto, saj ima tako sadje hranilno vrednost prilagojeno letnemu času, prav tako pa je tudi najbolj naravno pridelano. Čas obiranja sadja je odvisen od vrste in sorte ter od tega, kaj nameravamo storiti s pridelkom. Plodovi, ki ostanejo dalj časa na drevju, so polnejšega okusa in so najboljši za sveže uživanje, niso pa primerne za dolgotrajnejše shranjevanje. Slastno sadje nas lahko spremlja torej skozi celo zimo, če ga seveda jeseni pravilno shranimo.

V letošnjem letu pridelavo sadja ponovno krojijo vremenske razmere. Spomladi je nekatera območja prizadela pozeba, predvsem koščičaste sadne vrste. Skoraj ni območja, kjer ni bilo toče in vetra, a kljub vsem neprilikam bomo imeli sadjarji v jeseni na voljo nekaj sadja, predvsem iz gostih nasadov, saj so letos drevesa v travniških nasadih večinoma prazna, zato je sadje letos tudi toliko bolj dragoceno.

## Kdaj obiramo

Če želimo sadje predelati, ga moramo obirati v užitni zrelosti, to je takrat, kadar ima najbolj ugodno razmerje med kislinami in sladkorji. Kljub temu da vsaka predelava zahteva svoj tehnološki postopek, so nekatera pravila skupna. Tako je tudi za predelavo najbolje, da je sadje obrano, saj vsakršna poškodba plodov vpliva na kakovost izdelka. Sadje, ki pade na tla, je poškodovano, na tem mestu oksidira, začne gniti in tako lahko vpliva na okus izdelka. Po obiranju sadja preberemo, odstranimo nagnite in poškodovane plodove ter ga operemo in naprej predelamo v zeleni izdelek.

Imamo zelo veliko vrst sadja, nekajkrat toliko pa je tudi izdelkov iz njega. Raznoliki okusi, arome, barve in oblike številnih vrst sadja nudijo obi-

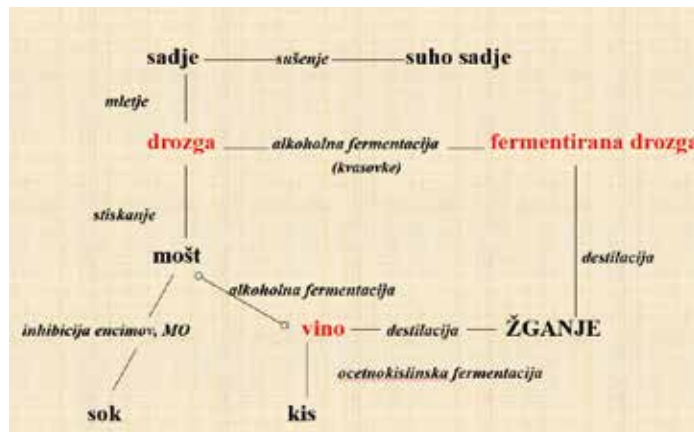
lo možnosti za pripravo različnih jedi, pijač in shrankov. Sadje lahko predelamo v sadni sok, sadno vino, sadni kis, sadno žganje ali ga posušimo. Sladke dobrote, kot so marmelade, kompoti, zavitki, pite, namazi in pecivo, so znane vsem, lahko pa predelano sadje dodajamo tudi mesu in ribam. Iz sadja lahko pripravimo torej sladke in slane jedi, pite, zavitke, pudinge, kruh, narastke. Sadje lahko tudi zamrznemo, naredimo likerje, vlagamo ga lahko v alkohol. Lahko ga kuhamo, dušimo, cvremo, pečemo na žaru ali v pečici, kandiramo, sušimo in liofiliziramo.

## Predelava za trg kot dopolnilna dejavnost

Če sadja ne predelujemo le za lastne potrebe, ampak želimo izdelke iz sadja tudi tržiti, moramo na pristojni upravni enoti priglasiti dopolnilno dejavnost na kmetiji. Zakonodajne zahteve za predelovalni živilski obrat na kmetiji se smiselno prilagajajo velikosti obrata, vrsti živila in tehnološkim postop-



Prešanje jabolč (Tatjana Kmetič Škof)



## Postopki predelave sadja

kom predelave, zato je nasvet, kako urediti prostore, lahko le individualen. Pri tem je pomembno, da so v obratu izpolnjene osnovne sanitarno-higienske zahteve. Vsak živilski obrat pa mora seveda pri svojem delu upoštevati in uporabljati načela dobre higienske prakse. Javna kmetijska sveto-

valna služba, ki deluje v okviru Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije, si je med naloge zadala tudi spodbujanje in pomoč kmetom pri priglasitvi in učinkovitemu izvajanju dopolnilnih dejavnosti na kmetijah. Tako kmetijam nudimo strokovna predavanja, praktične delavnice in delo s panožnimi

krožki. Na nas se lahko obrnete za osebno svetovanje glede pogojev za izvajanje dopolnilnih dejavnosti in tehnološko svetovanje znotraj posamezne vrste predelave na kmetijah.

## Jabolčni sok

Natančnost pri postopku predelave je pomembna tudi pri predelavi jabolčnega soka, kjer lahko nekateri napačni in poenostavljeni postopki privedejo do tega, da jabolčni sok ni več varno živilo. Prvi pogoj za to, da bomo uživali kakovosten jabolčni sok, so dozorela jabolka, ki so brez mehanskih poškodb, niso nagnita ali plesniva. Tudi pri visokodebelnih nasadih je zaželeno, da se čim večji delež jabolčnega soka obere ročno, s čim manj stresanja in pobiranja s tal. Sledi obvezno pranje jabolčnega soka. Po navadi jabolka operemo v



**Jabolčni sok (Tatjana Kmetič Škof)**

kadi, tako da jih za nekaj časa namočimo, saj se tako hitreje znebijo vseh nečistoč.

Za čim boljši izkoristek v stiskalnici je potrebno jabolka z ustreznimi mlinci za sadje fino zmleti. Strojni deli mli-

na, ki režejo sadje, morajo biti ostri. Zaželeno je, da je izkoristek jabolčnega soka iz zmlete jabolčne kaše vsaj 70-odstoten. Takšne izkoristke lahko dokaj enostavno dosežemo s pomočjo slojnih ali tračnih stiskalnic. Seveda pa je možno sadno kašo stiskati tudi s pomočjo drugačnih izvedb stiskalnic.

Za preprečevanje oksidacije, s čimer ohranimo svetlo barvo soka, moramo na 100 litrov jabolčnega soka dodati 5 g askorbinske kisline (vitamina C). Tako obdelan jabolčni sok je že primeren za pasterizacijo.

Če želimo pridelati bistri jabolčni sok, ga je potrebno pretočiti v posodo in glede na navodila proizvajalca dodati pektolitični encim, ki po 15 do 25 urah (glede na temperaturo soka je lahko ta čas tudi precej krajši) povzroči, da se na dnu posode izločijo pektini. Na ta način se sok zbistri. Sok nato previdno pretočimo (dekantiramo) in ga grobo filtriramo s pomočjo filtra.

Pri postopku pasterizacije segrevamo sok do temperature od 78 do 80 °C. Na ta način

preprečimo delovanje v soku prisotnih encimov in mikroorganizmov. Za izvedbo pasterizacije je najbolj primeren cevni pasterizator, kjer je manjša možnost, da sok pregrejemo in s tem uničimo določene sestavine. Če sok polnimo v steklenice, moramo po zapiranju steklenice položiti vodoravno, zato da pasteriziramo še vrat steklenice in zamašek. Zelo je pomembno, da po preteku vsaj dveh minut steklenice preložimo v posodo s hladno vodo in jih ohladimo.

### Koristite usluge sosedov

Pridelovalci sadja, ki nimajo ustrezne opreme za pripravo jabolčnega soka, naj se pozanimajo, če kdo v njihovi okolici nudi storitve predelave sadja v sok. Na območju Posavja, Dolenjske in Bele krajine je v zadnjih letih kar nekaj kmetij in podjetij kupilo opremo za predelavo sadja z možnostjo nujenja uslug ostalim pridelovalcem, žal pa ti ponudniki storitev niso vedno enakomerno razporejeni po pridelovalnem območju. Kljub temu je

vseno smiselno koristiti usluge od nekoga, ki ima zmogljivo opremo, znanje in izkušnje.

Pravilen postopek priprave 100-odstotno naravnega soka zagotavlja uživanje zdrave, s hranili, vitamini in minerali bogate pijače. Poskrbimo, da bomo jabolka pravilno predelali, in kupcem ponudili okusen jabolčni sok.

### Prednost naj ima domače

Sadovnjak nas obdara s paleto različnega svežega domačega sadja, in ko smo ob koncu zime že pošteno naveličani mandarin, pomaranč, grenivk in banan, je shranek iz kakšne vrste domačega sadja dobrodošla popestritev zimskega jedilnika, saj ni lepšega, kot sredi mrzle zime odpreti kozarec doma vložene sadja. Pripravimo si svojo domačo ozimnico!

» TATJANA KMETIČ  
ŠKOF IN MARTIN MAVSAR,  
KGZS - ZAVOD NOVO  
MESTO

# KRPAN®

zanesljivo močnejši

PRIHODNOST JE  
**zanesljivo  
močnejša.**

NOVA GENERACIJA  
GOZDARSKIH VITLOV

11 NOVIH PATENTIRANIH TEHNIČNIH REŠITEV  
zagotavlja izjemno delovno učinkovitost

NOVOST

letosnje jeseni

3 LETA  
GARANCIJE

Gozdarska  
KRALJICA SLOVENIJE  
Andreja Vidmar



# Novosti pri označevanju vina

*Uredba (EU) 2021/2117, ki označevanje vina približuje označevanju vseh drugih živilskih izdelkov, začne veljati 8. decembra 2023, veljala pa bo za vsa vina in aromatizirana vina, pridelana in ustekleničena po tem datumu.*

Glavne spremembe v primerjavi s prejšnjim označevanjem vin so dodane obvezne navedbe hranilne vrednosti (energijska vrednost in količina hranil), seznama sestavin in dopolnjen seznam alergenov (pšenične beljakovine).

Nove informacije, ki morajo biti prikazane na natisnjeni etiketi, so:

- vsebnost alergenov v skladu z Uredbo (EU) 1169/2011 – npr. vsebuje sulfite (če je raven nad 10 mg/l)
- energijska vrednost na 100 ml – npr. E 298 kJ/72 kcal
- za dealkoholizirana vina z vsebnostjo alkohola manj kot 10 % je treba navesti rok uporabnosti v skladu z Uredbo (EU) 2021/2117.

Vse obvezne navedbe iz 119. člena Uredbe (EU) št. 1308/2013 morajo biti prikazane v istem vidnem polju, vključno s hranilno vrednostjo in seznamom sestavin in prisotnih alergenov. Velikost znakov je enaka ali večja od 1,2 mm. Ne pozabite, da te dodatne zahteve začnejo veljati 8. decembra 2023.

Obvezna označba hranilne vrednosti vključuje energijsko vrednost v kJ/kcal na 100 ml vina in količino hranil v gramih na 100 ml (z navedbo količine maščob, od tega nasičenih maščob, ogljikovih hidratov, od tega sladkorjev, beljakovin in soli. Energijska vrednost vina je del obvezne označbe hranilne vrednosti vina (poleg količine hranil).

Možnost označevanja hranilne vrednosti je na dveh »mestih«:

- obvezna označba hranilne vrednosti je na etiketi, kar se lahko zapiše s simbolom »E« (za energijo) v kJ in kcal na 100 ml ali
- v elektronski obliki (dostopni prek QR kode, opre-

mljene na etiketi ter hkrati obvezna navedba energijske vrednosti E. Alergene je potrebno obvezno navesti še fizično na etiketi.



**Piktogrami za označevanje alergenov v vinu (Uredba Komisije EU št. 579/2012)**

Upoštevati moramo, da e-nalepka ne sme vsebovati nobenih oglasnih ali trženjskih informacij, saj se distribucija prodajnih in trženjskih podrobnosti z obveznimi informacijami o sestavinah ali hranilni vrednosti šteje za kršitev predpisov.

Energijska vrednost se izračuna s pomočjo pretvorbenih faktorjev za hranila:

ogljikovi hidrati (sladkor)	17 kJ/g – 4 kcal/g
polioli (glicerol)	10 kJ/g – 2,4 kcal/g
beljakovine	17 kJ/g – 4 kcal/g
maščobe	37 kJ/g – 9 kcal/g
alkohol (etanol)	29 kJ/g – 7 kcal/g
organske kisline	13 kJ/g – 3 kcal/g

## Seznam sestavin

Navajanje obveznega seznama sestavin je možno na dveh »mestih«, in sicer na embalaži na etiketi, nalepljeni na steklenici, ali v elektronski obliki (dostopni preko QR kode, ki je natisnjena na papirni etiketi).

## Dodatki

Dodatke vinu vedno pišemo kot sestavine. V seznamu sestavin se navede aditive, kot so zapisani v Uredbi

(EU) 2019/834 v Preglednici 2. Napiše se celo ime sestavine, kot je navedeno v stolpcu 1, ali pa oznako E in številko aditiva v stolpcu 2 (npr. stabilizator karboksimetil celuloza ali stabilizator E 466).

Seznam sestavin:

- grozdje,
- saharoza, zgoščen grozdni mošt, rektificirani zgoščen grozdni mošt (za

obogatitev),

- grozdni mošt, zgoščen grozdni mošt, rektificirani zgoščen grozdni mošt (za dosladkanje),
- vrelni liker, sladilni liker (za peneče vino, kakovostno peneče vino, kakovostno aromatično peneče vino, gazirano peneče vino, biser vino in gazirano biser vino),
- regulatorji kislosti (da, če so označeni kot dodatki, npr. vinska kislina, mlečna kislina, kalcijev karbonat ...),
- konzervansi in antioksidanti (da, če so označeni kot dodatki, npr. žveplov dioksid, kalijev bisulfit, kalijev metabisulfit, kalijev sorbat, askorbinska kislina ...),
- sredstva za zbistritev – samo pšenične beljakovine, kot alergeni,
- stabilizatorji (da, če so označeni kot dodatki, npr. citronska kislina, metatartratna kislina, gumi arabika, manoproteini kvasovk, karboksimetilceluloza ...),
- plini (da, če se uporabljajo kot aditivi in plini za pakiranje (npr. dodatek pri gaziranem penečem in gaziranem biser vinu in če je polnjeno v inertni atmosferi),
- snovi, uporabljene v drugih postopkih (da, če so ozna-

čeni kot dodatki, npr. smola alepskega bora, karamel).

Če so alergeni že vključeni v seznam sestavin, se napišejo in označijo poudarjeno (npr. grozdje, saharoza, sulfit, vinska kislina).

## Pomožna tehnološka sredstva

Jih sicer ne pišemo, le v primeru, če so ti alergeni (2019/834; Preglednica 2). To so: fermentacijska sredstva (kvasovke kot startna kultura in mlečnokislinske bakterije), sveže droži, inaktivirane kvasovke (popravljanje napak), adsorbenti (ogljje), aktivatorji alkoholne in jabolčno-mlečne fermentacije (hrana



## Nova uredba o obveznem označevanju vina

za kvasovke ...), encimi, sredstva za zbistritev – čistila; (razen pšeničnih beljakovin – da, kot alergeni).

## Označevanje alergenov in snovi, ki povzročajo preobčutljivost

Vedno morajo biti zapisane na embalaži ali etiketi, pritrjeni nanjo. Uveljavljeni izrazi so:

Vsebuje sulfit ali žveplov dioksid, jajčne beljakovine, mlečne beljakovine, pšenične beljakovine. Izraze lahko spremlja ustrezen piktogram.

» IVANKA BADOVINAC, KGZS - ZAVOD NOVO MESTO

# Kmetje še vedno vztrajamo

*Kakšni so učinki pogajanj med vlado in kmetijskimi organizacijami*

Kmetijske organizacije se z vlado pogajajo že od maja letos. Ključni dosežek pogajanj je, da je vlada prisluhnila nevladnim organizacijam, ki delujejo na področju kmetijstva pri umiku intervencije plačila Natura 2000 ter predlogu nove prostovoljne intervencije za ohranjanje habitatnih tipov in vrst na območjih Natura 2000. Dogovorjeno je bilo, da Ministrstvo za naravne vire in prostor umakne predlog Uredbe o programu upravljanja območij Natura 2000 za obdobje 2023–2028. To pomeni, da bodo kmetje na območjih Natura 2000 lahko pridelovali, sejali, kosili in ekološko kmetovali kot doslej in jim ne bodo diktirani termini kmetijskih opravil.

## Še drugi dosežki

Področja, na katerih so bili doseženi napredki na pogajanjih:

- pogojenost: vključitev izjeme od zimske pokritosti tal pri DKOP 6 za krompir in nekatere vrste zelenjadnic (cvetača, ohrovt (listnati in glavni), brstični ohrovt, blitva, špinača, grah, bob, čebula, česen, solatnice, peteršilj, šparglji, radič, motovilec, sladki komarček, šalotka, por, zimski luk, hren, rabarbara in korenje);
- sprememba shem SOPO Naknadni posevki in podsevki, Konzervirajoča obdelava in Ohranjanje biotske raznovrstnosti v trajnih nasadih;
- odprava prepovedi uporabe komposta in digestata pri intervencijah KOPOP – Podnebne spremembe, KOPOP – Naravni viri (razen pri operacijah Vodni viri in Varovalni pasovi ob vodotoki h) in Lokalne pasme in sorte;
- manjše spremembe pri intervenciji KOPOP – Podnebne spremembe (npr. črtanje zahteve po analizi tal);
- spremembe pri operaciji Strmi travniki v okviru intervencije KOPOP – Biotska raznovrstnost in krajina, s katero se omogoči jesensko pašo, vendar obtežba KMG ne sme biti večja od 1,2 GVŽ;
- spremembe pogojev upravičenosti pri Vezani dohodkovni podpori za beljakovinske rastline (nižja obtežba pri

ekoloških kmetijah, v nabor upravičenih rastlin je dodana nokota; na seznamu krmnih beljakovinskih rastlin, pri katerih je pogoj obtežbe, se črta krmni grah in krmni bob);



- pri intervenciji Testiranje naravovarstvenih ukrepov na zavarovanih območjih se omogoči, da vodilni partner ni le upravljavec zavarovanega območja, vendar mora v tem primeru biti član partnerstva;
- sprememba deleža sofinanciranja pri malih kmetijah in rastlinjakih, dane naložbe v objekte za shranjevanje mehanizacije, dodano upoštevanje storitev s kmetijsko mehanizacijo, tehnični popravki za večjo jasnost besedila pri intervenciji IRP02 Naložbe v dvig produktivnosti in tehnološki razvoj, vključno z digitalizacijo kmetijskih gospodarstev. (opomba: deloma odziv na predloge deležnikov);
- sprememba vsebine intervencije IRP24 Podpora za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov, ki bo omogočala lažje nadaljnje izvajanje te intervencije in v delu odpravila tudi nekatere birokratske ovire za upravičence.

## Pogajanja se morajo nadaljevati

Odprtih ostaja še veliko zahtev kmetijskih organizacij, nekatere pa so v postopku reševanja (bonitete). Pogajanja se bodo nadaljevala, ko bosta imenovani novi vodji kmetijskega in okoljskega ministrstva.

» ZBORNIČNI URAD, KGZS

**1.-4.  
FEBRUAR  
2024**





# Zakon v neskladju z ustavo in neizvedljiv

Državni zbor RS je na redni seji 7. septembra z 49 glasovi za in 20 glasovi proti sprejel novelo zakona o Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije (KGZS).

Novelo so na glasovanju podprli poslanci Svobode in Levice ter trije poslanci SD-ja. Na ta zakon (in zakon o zaščiti živali) je Državni svet RS sprejel veto, zato je bil vrnjen v Državni zbor v ponovno glasovanje (v času tiskanja Zelene dežele izid ponovnega glasovanja še ni bil znan).

Po mnenju KGZS, zakonodajno pravne službe DZ in uglednih ustavnih pravnikov je zakon v neskladju z ustavo. Posega namreč v avtonomijo zbornice, izvajanje zakona pa je zaradi nekaterih nejasnosti neizvedljivo. Namen spremembe zakona naj bi bil izključiti politiko iz stanovske organizacije, vendar je očitek, da se zaradi politične oprede-

ljenosti (sedanje ali nekdanje) nekaterih svetnikov za zbornico skriva politika, popolnoma neutemeljen, saj so v organih zbornice najprej kmetje oziroma ljudje, ki so tesno povezani s podeželjem. Nezdržljivost funkcij v organih KGZS, ki jo očitno zasledujejo predlagatelji, je že določena v Zakonu o integriteti in preprečevanju korupcije, saj poklicni funkcionarji v času opravljanja funkcije ne morejo biti hkrati člani oziroma opravljati dejavnosti upravljanja, nadzora ali zastopanja v KGZS, kar ugotavlja Komisija za preprečevanje korupcije. KGZS bo v prihodnje izkoristila vse pravne možnosti, ki jih ima na voljo.

## Stroka in ustava preglasovana

DZ je z 52 glasovi za in 17 proti sprejel tudi novelo Zakona o zaščiti živali (tudi o njej bodo morali ponovno odločiti). Novelo so podprli poslanci koalicijskih poslanskih skupin. Novela zakona kljub sprejetim amandmajem ne odpravlja neustavnosti in drugih nesprejemljivih rešitev. Na to je jasna opozorila podala zakonodajno pravna služba DZ, ki je ugotovila, da gre za zakon z veliko pomanjkljivostmi, ki so sporne tudi z ustavno-pravnega vidika, zato ga zakonodajalec ne bi smel sprejeti. Negativna stališča in opozorila glede izključitve pri pripravi rešitev, ki bi dejansko pomenile večjo zaščito živali, je podala tudi veterinarska stroka. Med največjimi težavami novele zakona so dvomi glede strokov-

ne usposobljenost kvalificirane prijavitelja. Še vedno se predvideva zgolj 40-urni tečaj, čeprav imajo kvalificirani prijavitelji nekatera pooblastila uradnih oseb (lahko izvajajo nadzor, njihove fotografije postanejo del uradnega postopka, v primeru nestrinjanja z odločitvijo pooblaščenega veterinarja lahko zahtevajo ponovno odločanje pred tričlansko komisijo). Na to so vlado in predlagatelje vseskozi opozarjale KGZS in druge kmetijske organizacije. Neuspešno so vztrajale pri predlogu, da je rešitev v kadrovske okrepitvi veterinarskih inšpektorjev in ne v vključevanju zainteresiranih laikov brez ustreznih znanj glede postopkov in znanj veterinarke stroke.

»ZBORNIČNI URAD,  
KGZS

## Interventni ukrepi v kmetijstvu

Zakon o interventnih ukrepih za odpravo posledic poplav in zemeljskih plazov iz avgusta 2023 (ZIUOPZP) se v nekaterih določbah dotika tudi kmetijstva.

### Znižanje davčne osnove od katastrskega dohodka

Na zemljiščih, ki so jih prizadele poplave in plazovi in imajo stopnjo poškodovanosti 50 odstotkov ali več, se bo katastrski dohodek za leto 2023 določil v višini 50 odstotkov od sicer ugotovljenega glede na določbe ZUKD.

### Uveljavljanje višje sile in izjemnih okoliščin pri ukrepih kmetijske politike

Interventni predpis je omogočil odstop od siceršnjih pravil sporočanja višje sile. V določenih primerih (predvsem v povezavi s površinskimi ukrepi) bo ARSKTRP s svojimi kontrolnimi sistemi po uradni

dolžnosti zaznala nastanek višje sile in izjemnih okoliščin, vendar kljub temu svetujemo, da se stanje spremlja v aplikaciji Sopotnik. V primeru, da kontrolni sistem višje sile in izjemnih okoliščin ne zazna, ter v primerih, ko je višja sila vplivala npr. na stanje živali, mehanizacije ..., pa je potrebno biti pozoren in višjo silo samostojno skupaj z dokazili sporočiti, najkasneje do 2. novembra 2023.

### Enkratna solidarnostna pomoč za kmete

Do enkratne solidarnostne pomoči so upravičeni kmetje, ki so bili na dan 2. september 2023 vključeni v obvezno pokojninsko in invalidsko zava-



rovanje na podlagi 17. člena ali petega odstavka 25. člena Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2) in so zaradi poplav in plazov utrpeli škodo na svojem premoženju, ki ni namenjeno kmetijski proizvodnji. Vlogo za solidarnostno pomoč je potrebno poslati na MKGP do 3. novembra 2023.

### Možnost celotnega ali delnega vračila nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča

Interventni zakon daje občinam pravno podlago, da se lahko odločijo in zavezancem za plačilo NUSZ v primeru, da jim je kot posledica poplav in plazov na nepremičnini nastala hujša škoda, ki ogroža zdravje in povzroča neprimerne življenjske okolje za bivanje ali ki onemogoča izvajanje dejavnosti, na podlagi njihove vloge v celoti ali deloma vrne plačani znesek NUSZ.

»JANJA VIRANT, KGZS

# Skupaj smo močnejši

V Gornji Radgoni je potekal že 61. mednarodni kmetijsko-živilski sejem AGRA, kjer je dejavno sodelovala tudi zbornica.

Sejem je slavnostno odprla predsednica Republike Slovenije Nataša Pirc Musar. Prvi dan so največji kmetijski sejem v Sloveniji obiskali številni politiki, strokovnjaki, predsedniki kmetijskih organizacij in predstavniki Indije, ki je bila letos država partnerica sejma.

Predsednik Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije (KGZS) Roman Žveglič je ob odprtju sejma poudaril, da kmetov ne gre kriviti za posledice podnebnih sprememb: »Kmetje smo vseskozi upoštevali stroko. Na podlagi stroke, dela kmetijskih svetovalcev in kmetov smo v Sloveniji ohranili pitno vodo. Ne pričakujemo tega, da bodo dejali, da na slovensko podeželje ne paše krava, prašič ali kura, ker to je tako, kot bi rekli, da riba ne paše v vodo.«

KGZS je imela na sejmu Agra razstavni prostor v hali B. Pod okriljem KGZS so svoj prostor poleg osmih kmetijsko-gozdarskih zavodov pri KGZS dobili tudi številna združenja, zveze in društva, ki s svojim delovanjem pomembno prispevajo k ohranitvi in razvoju slovenskega podeželja. Rdeča nit letošnje predstavitev je bila: SKUPAJ SMO MOČNEJŠI.

## O pomenu kmetič

V sklopu dogajanja na sejmu AGRA 2023 je prvi dan sejma v organizaciji Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije (KGZS) in Zveze kmetič Slovenije (ZKS) na okrogli mizi »Kmetica – pomembna ženska v sodobnem svetu« potekala razprava o vplivu, dosežkih in vlogi kmetič v današnjem času ter družbi. Na njej so sodelovale izjemne posameznice, ki so s svojim življenjem in delom postale vidne predstavnice družbe ter aktivno sooblikujejo pri ustvarjanju prihodnosti slovenskega kmetijstva: ministrica za

kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS **Irena Šinko**, predsednica Zveze kmetič Slovenije Irena Ule, predsednica Zveze slovenske podeželske mladine **Anja Mager**, kmetica leta 2022 **Majda Sinreih**, zmagovalka akcije S kmetije za Vas 2017 ter uspešna kmetica **Damijana Ostanek Heric**.

Razpravo, v kateri so osvetlile pomen kmetič na družinskih kmetijah in njihov prispevek k širši družbi ter spregovorile tudi o pogosto zamolčanih težavah, je povezovala vodja službe za dopolnilne dejavnosti in družbene storitve na podeželju pri KGZS **Andrejka Krt**.

»Tisto, da ženska nima veljave, ne drži. Res pa je, da ima več obveznosti in večjo odgovornost,« je v pozdravu udeležencem dogodka izpostavil predsednik KGZS **Roman Žveglič**. »Način življenja se spreminja in vse več žensk je nosilk kmetijskih gospodarstev, ženska je že tretjič na mestu kmetijske ministrice, prav tako številne posameznice delujejo na pomembnih položajih.« V današnjem času so ženske ključne predstavnice civilne družbe in se izražajo skozi različna področja, kot so politika, gospodarstvo, socialno delo ter varovanje narave.

»Kot mlada kmetije nisem želela prevzeti, a so me doma določili,« je povedala **Majda Sinreih**, kmetica leta 2022. »Za preživetje na kmetiji je potrebna veliko dela in povezovanja. Sama sem aktivna v različnih društvih in zdi se mi prav, da se ohranja dediščina naših prednikov. Zelo pomembno je imeti urejene odnose v družini, kjer običajno sobivajo tri generacije. Zavarovati starejše in spodbujati mlade. Polagati mladim zdrav pogled na pridelavo hrane in širši pomen kmetijstva.«

Da si je od vedno želela postati kmetica, kljub temu, da ne prihaja s kmetije, je razlo-

žila **Damijana Ostanek Heric**, mati treh predšolskih otrok. »Kmetijstvo sem študirala in danes se z možem ukvarjava s pridelavo in predelavo zelenjave. Od tisočih idej je ena sigurno prava in idej nama ne zmanjka, dela je res veliko, a ga imam res rada. Še posebej rada veselje do pridelave zelenjave prenašam na najmlajše.« Organizacija njene kmetije ni tipična, njen mož se je na kmetijo priženil in se prilagodil

višjo dodano vrednost in kmetujejo bolj trajnostno. Tako je danes tretjina nosilk kmetijskih gospodarstev, dvajset odstotkov je mladih prevzemnic,« meni Magerjeva. Pri tem izpostavlja problem solastništva na kmetijah v smislu socialne varnosti žensk, kar je pomembno tudi s psihološkega vidika, ter težave pri usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja žensk na podeželju, kar preučujejo v sklopu projekta Terra.



Razstavni prostor zbornice je bil vse dni sejma zelo dobro obiskan.

življenju na njej. »Na nek način smo vsi poslovni partnerji in včasih se je potrebno ustaviti v smislu, mi moramo shajati skupaj,« pripoveduje. Tako sta izjemno pomembna medgeneracijsko sodelovanje in medsebojno sodelovanje. »Imamo krasno vzdušje, dobro in radi delamo,« še pove Damijana, ki je leta 2017 postala zmagovalka akcije S kmetije za Vas. Šlo naj bi za pravo spodbudo v pravem času, je povedala in s tem poudarila pomen tovrstnih aktivnosti, ki potekajo pod okriljem Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije v sodelovanju z ostalimi kmetijskimi organizacijami.

»Želela sem si kmetovati,« je povedala **Anja Mager**, ki je kot predsednica mladih kmetov izpostavila vlogo mladih pri zastavljanju vizij, pri čemer je potrebno ujeti pravi trenutek, priložnost in navdušenje posameznika v nekem času. »Kljub temu, da že od samega začetka ženske nimamo enakih možnosti, je zanimivo, da imajo prav kmetije, ki jih vodijo ženske,

»Če želimo na kmetijah kaj spremeniti, se moramo pogovarjati z ženo in možem,« meni **Irena Ule**, ki kot dolgoletna predsednica Združenja kmetič Slovenije pozna zgodbe številnih kmetič, na katerih je potrebno usklajevati večgeneracijski način življenja in sodelovanja. Ključne so odločitve glede predaje vodenja posestva naslednikom, pri čemer sta potrebna modrost in zavedanje, da v kmetijstvu hitrih sprememb ni.

Pomena žensk za obstoj in razvoj kmetijstva se zaveda tudi pristojna ministrica **Irena Šinko**. V ta namen se pripravlja delovna skupina na MKGP, ki bo povežala vse ključne predstavnice kmečkih organizacij in na delovnih srečanjih odpirala ter reševala zaznane težave.

Okroglo mizo so sklenile z mislijo, da posameznik težko dela preboje, da pa je marsikaj mogoče in lažje, če delujemo povezano, če o problemih razpravljamo in iščemo pogoje, ki zagotavljajo spodbudno





**Tudi letos smo na sejmu Agra podelili priznanja akcije S kmetije za Vas**

in varno okolje kmetič kot pomembnih žensk v sodobnem svetu.

### S kmetije za Vas

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (KGZS) je v sodelovanju s tednikom Kmečki glas in spletnim portalom Agrobiznis, ki deluje v okviru časnika Finance, na sejmu Agra razglasila rezultate akcije S kmetije za Vas, v kateri je letos sodelovalo 13 kmetij. Za zlato sončnico na področju pridelave in predelave se je potegovalo osem, na področju turizma in storitev pa pet kmetij.

Namen akcije je prepoznavanje dobrih kmetijskih praks kmetij, ki izvirno, dovršeno in uspešno tržijo lastne pridelke, izdelke ali storitve. Priznanje, ki ga pri tem kmetije prejmejo, predstavlja potrditev smelih korakov, dobrih odločitev in uspešnosti v načrtovani poslovni dejavnosti. Komisija (Barbara Remec, Petra Šubic in Andrejka Krt) si je vse prijavljene kmetije ogledala in pri tem ocenjevala izvirnost, domiselnost, učinkovitost promocije ter prodaje in celostno podobo kmetije.

Izhodišča in poudarke akcije je predstavila predsednica ocenjevalne komisije **Andrejka Krt** s Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije (KGZS), ki je sodelovala v tričlanski komisiji, ki je na podlagi terenskega ogleda ocenila sodelujoče kmetije: »Akcija S kmetije za Vas je v zadnjih letih vključena v program dela javne službe kmetijskega svetovanja pri KGZS. Na podlagi ogleda kme-

tije in njenih dejavnosti, opravljenega razgovora z nosilci in člani kmetije ter preizkusa njihovih dobrot ali storitev je komisija podelila zlati sončnici najboljšim kmetijam,« je povzela Krtova.

Prisotne so nagovorili predsednik KGZS **Roman Žvegljč**, direktor ČZD Kmečki glas **Tevž Tavčar**, v imenu časnika Finance pa je spregovorila **Petra Šubic**.

Po videopredstavitvah kmetij je sledila razglasitev rezultatov. V kategoriji pridelava/predelava je zlato sončnico prejela kmetija **Svenšek** iz Sela pri Lovrencu na Dravskem polju, v kategoriji turizem/storitve je bila najboljša kmetija **Pri Kovačniku** iz Planice pri Framu, posebno priznanje za preplet tradicije z inovativnostjo pa je prejela kmetija **Matk** iz Logarske doline.

### Dan zbornice

Četrti dan 61. mednarodnega sejma Agra je bil med drugim posvečen Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije (KGZS). Na prireditvenem prostoru pred upravo Pomurskega sejma so se zbrali pomembni gostje, ki so izpostavili pomembnost zbornice za slovenske kmete in kmetijstvo nasploh.

KGZS se je rojevala in rodila na kmetijsko-življskem sejmu na prelomu tisočletja, je na začetku poudaril **Janez Erjavec**, predsednik uprave Pomurskega sejma. »Takrat smo se zavezali, da zbornico omogočimo najboljšo pogoje za predstavitev na sejmu,« je

dejal. Pristojne je pozval, naj v času globalizacije in vseh težav, ki jih ima v zadnjem času kmetijstvo, ne obupajo. V prihodnje pa si želi, da bo bolj obveljala kmečka logika oziroma zdrava kmečka pamet. **Anton Jagodic**, vodja sektorja za kmetijsko svetovanje in koordinator javne služ-

kmeta in zato vam izrekam zahvalo in pohvalo,« je povedal.

**Predsednik KGZS Roman Žvegljč** je zbranim povedal, da radgonski sejem, ki je praznik slovenskega kmetijstva, letos poteka pod vtisom izrednih poplav in nam ne daje razloga za sproščeno praznovanje: »Prav te razmere pa so tudi neposredno povezane z geslom, pod katerim se predstavljamo na letošnjem sejmu – Povezani smo močnejši. Iz preizkušenj pridemo močnejši, upam, da tudi modrejši!«

**Ministrica za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Irena Šinko** je pohvalila sodelovanje KGZS z ministrstvom: »Želim si, da bo sodelovanje s KGZS še naprej dobro potekalo in predvsem, da bo v dobro slovenskega kmeta.« Dodala je, da je KGZS pomembna predvsem zaradi izvajanja javnih služb kmetijskega svetovanja, ki omogočajo prenos različnih znanj in strokovnih praks do kmetovalcev. »Zavedamo se, da morajo znanje, kreativnost,



**Srečanje ob dnevu zbornice na sejmu Agra so s svojim nastopom in ubranim petjem popestrile članice skupine Katice.**

be kmetijskega svetovanja, se je vsem kmetijskim svetovalcem zahvalil za izredno zahtevno delo pri implementaciji strateškega načrta in vnosov zbirnih vlog. Povedal je, da so bili v minulem letu pred velikim izzivom. Med drugim so izvedli sedemnajst usposabljanj, pripravili videoposnetke in druga gradiva. Vsak dan so svetovali kmetom in jim pomagali pri vnosu vlog. Vse vloge so šle prek rok kmetijskih svetovalcev in svetovalk. »Mar vam je za slovenskega

inovativnost, podjetništvo in povezovanje postati gonilo napredka slovenske pridelave in predelave hrane ter podeželskega prostora.«

»ZBORNICNI URAD, KGZS



# Besede mičejo, zgledi vlečejo

*Predsednik Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije (KGZS) Roman Žveglič je na akademiji izpostavil, da je hrana slovenskih kmetij bistveno več kot samo hrana za preživetje – je dar, je dostojanstvo, je slovenska identiteta in je obstoj.*

KGZS, župnija Ponikva in občina Šentjur pri Celju so ob pomoči številnih prostovoljcev prejšnjo nedeljo na Ponikvi in Slomu pripravile dvajseto vseslovensko srečanje kmetov pri zavetniku kmetov, slovenskega kmetijstva in kmetijskega slovstva blaženemu Antonu Martinu Slomšku. Vodilna misel srečanja je bila *Besede mičejo, zgledi vlečejo*.

## Dva žlahtna poklica

Srečanje se je začelo s sveto mašo na Ponikvi, ki jo je daroval upokojeni mariborski nadškof **Marjan Turnšek**. Kot postulator za Slomškovo razglasitev za svetnika se je v pridigi oprl na Slomškovo pesem: *Najžlahtnejši stan – kmétovski ino duhovski*. Ta pesem za takratni in današnji čas presemetljivo enači po žlahtnosti kmečki in duhovniški stan. »Oba sta danes to »žlahtnost« pri ljudeh v veliki meri izgubila, čeprav oba ostajata za človeško zemeljsko in večno srečo temeljnega pomena. Slomšek je bil kmet in duhovnik, a najprej kmet in nato duhovnik,«

je izpostavil škof Turnšek. Evangeličanski škof **Geza Filo** se je v nagovoru opozoril na naše poslanstvo: »V miru pridelovati naš vsakdanji kruh, ga jesti in deliti z drugimi, to je nekaj, kar nima alternative.«



**Roman Žveglič: Kmetje želimo imeti primeren standard, pripravljene in sposobni smo pridelovati hrano, a ne za vsako ceno.**

## Pomoč je vrnila upanje

Sveto mašo so vsebinsko obogatili številni sodelujoči. V zahvali ob koncu maše



**Gregor Čušin je z udeleženci delil iskriče misli, dijaka ŠC Šentjur Ziga Piliš in Lucijan Razboršek pa poskočne takte.**

je v imenu prizadetih območij v Zgornji Savinjski dolini in na Koroškem **Jože Lenko** povedal: »S solznimi očmi smo opazovali, kako smo nemočni. A ljubezen do zemlje in upanje sta se hitro povrnila ob izkazani pomoči z vseh strani. Zahvaljujemo se Ti, Bog, za milost dela na kmetiji. Slabo plačano in premalo cenjeno, pa vendar v svojih rokah čutiti zemljo, vonjati travniško cvetje in se prepusti zavetju gozdov ..., nas vedno navdaja z notranjim mirom, vero in ljubeznijo.«

## Pomagali med prvimi

Na akademiji je ob začetku zbrane pozdravila podžupa-

nja občine Šentjur **Silva Koželj**, potem pa je prisotne nagovoril predsednik KGZS **Roman Žveglič**, ki je poudaril: »Letos so se ob ujmah, ki so zajele velik del Slovenije, pokazali številni zgledi, kako pomembna je hitra pomoč. Kmetje smo bili med prvimi, ki smo pomagali. Tako med sabo kot drugim. Spomladi smo bili deležni očitkov, kako velike traktorje imamo, po ujmah pa smo ravno zaradi teh lahko med prvimi učinkovito nudili pomoč.«

## Evropa je kratkovidna

Nadaljeval je: »Danes je 'skupni duh Evrope' na velikih preizkušnjah in kmetijstvo, ki je jedro tega skupnega, še toliko bolj. Ekstremne okoljske omejitve glede uporabe sredstev za varstvo rastlin in gnojenja, nenaklonjenost, da ne rečem kar sovraštvo do živinoreje tako evropskim kot slovenskim kmetom grenijo življenje.

Predlogi so neživljenjski, nelogični, kratkovidni in škodljivi za prihodnost Evrope. Ti predlogi lahko povzročijo, da bomo v Evropi prišli od presežkov hrane k pomanjkanju. K vzroku, zaradi katerega je pravzaprav nastala skupna kmetijska politika. Da odpravi lakoto in zagotovi primeren standard kmetov.

Tudi danes želimo imeti kmetje primeren standard, pripravljene in sposobni smo pridelovati hrano, a ne za vsako



**Sodelujoči pri sveti maši**





**S prinašanjem darov so kmetice in kmetje z vseh koncev Slovenije izrazili hvaležnost.**

ceno. V Sloveniji je veliko polkmetij, kjer se še vedno plača iz službe preliva v kmetijo. Naša generacija to še počne, mladi pa na to ne pristajajo. Želijo si primeren zaslužek iz kmetijske dejavnosti, ki bo zagotavljal preživljanje družine in razvoj kmetije. In prav je, da to pričakujejo in tudi zahtevajo!« je med drugim izpostavil Žvegljč.

### Naš čas še prihaja

V krajšem pogovoru je nekaj izzivov in pogledov predstavil mladi kmet **Primož Pevc** iz Slatine pri Ponikvi.

»Izzivov za mlade je ogromno. Najprej ustvariti družino, brez te ni prihodnosti. Na kmetijah so večgeneracijske družine, kjer se prenaša znanja, gradi se potrpljenje in strpnost. Kmetij je vse manj, zato smo za politike manj zanimivi. Kmetje se bomo trudili za svoj obstoj, za to, da bo slišan naš glas, in verjamem, da naš čas še prihaja,« je z optimizmom zaključil Pevc

### S svetniki na 'ti'

Osrednji gost akademije je bil igralec, dramatik in režiser **Gregor Čušin**. »Ker Boga v molitvi Oče naš tikamo, sem se



tudi jaz odločil, da bom s svetniki na ti,« je za uvod povedal Čušin. Njegove interpretacije zgodb Svetega pisma so iskri-ve. Predstavil je 'ozadje' spora med Kajnom in Abelom, pogovoril se je z zavetnikom vinogradnikov svetim Urbanom,

Fantje z Jožefovega hriba pod vodstvom zborovodje in organista **Primoža Krta** ter sopranistka **Andreja Zakonjšek**, ki so sodelovali že pri maši.

Za dober tek pred pogostitvijo z golažem in drugimi dobrotami, ki so jih pripravile



**V duhu sinode so sodelovali številni romarji.**

za katerega se ne ve točno, ali sta bila dva ali samo eden, in osvetlil nekaj bistvenih potez blaženega Slomška in njegovo 'rivalstvo' s Prešernom.

V kulturnem programu so sodelovali še **Kvartet ljudskih pevcev z Vitani**, dijaki **Šolskega centra Šentjur**, ljudska pesnica **Ivanka Uduč**. Zapeli so še

kmečke žene iz okoliških društev, je poskrbela z napitnico **Vinska kraljica Slovenije Maja Pečarič**.

» **MARJAN PAPEŽ, KGZS**



**Petje ljudskih pevcev iz Vitanja se udeležencev vedno zelo dotakne.**

Srečanje organizirajo in finančno podpirajo: KGZS, Občina Šentjur, Župnija Ponikva, PGD Ponikva, Društva kmečkih žena z območja KGZS - Zavoda Celje, ŠC Šentjur, Šola za hortikulturo in vizualne umetnosti Celje, Kmetijska založba, Sadjarstvo Slom, Meja Šentjur, Zadrufna zveza Slovenije in številni neimenovani prostovoljci, medijsko pa Radio Ognjišče in tednik Družina. Vsem Bog povrni!





# Sledljivost porekla in masnih tokov mesa

*Z deležniki v verigi in ministrico za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Ireno Šinko dosežen pomemben dogovor pri izvajanju sledljivosti porekla in spremljanju masnih tokov mesa.*

Stanovske organizacije, ki predstavljamo deležnike v verigi oskrbe z mesom (Zadružna zveza Slovenije, Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, Gospodarska zbornica Slovenije, GIZ mesne industrije Slovenije, Trgovinska zbornica Slovenije, Sindikat kmetov Slovenije in Zveza slovenske podeželske mladine), smo 4. avgusta 2023 pristojnima ministroma (kmetijstvo, gospodarstvo) posredovale usklajen predlog Pravilnika o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o zagotavljanju sledljivosti za nepredpakirano sveže, ohlajeno in zamrznjeno goveje, prašičje, ovčje, koz-

je in perutninsko meso, s katerim se zagotavlja sledljivost porekla mesa oziroma država rojstva, reje, zakola in razseka do maloprodajnega računa in označevanje na računu v skladu z enotnimi štirimi identifikatorji (4SI, 3SI, EU, Ne-EU). S tem se veljavni pravilnik nadgrajuje tako, da zagotavlja, da je označba na maloprodajnem računu nedvoumno povezljiva z označbami na prodajnem mestu ter tako tudi potrošniku nedvoumno izkazuje njegovo izbiro na prodajnem mestu.

## Potek dogovarjanj

Stanovske organizacije smo se s predstavniki Ministrstva



za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS (v nadaljevanju MKGP) ob prisotnosti predstavnikov Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport sestale 24. avgusta in 1. septembra 2023. Na sestanku 1. septembra 2023 smo dosegle dogovor, na podlagi katerega bo MKGP predlog novele pravilnika stanovskih organizacij do konca septembra posredovalo v notifikacijo na Evropsko komisijo. Izvajalci dejavnosti, ki izpolnjujejo zahteve za meso Poreklo Slovenija, se morajo do 31. oktobra 2023 uskladiti z zahtevami iz veljavnega pravilnika, za meso ostalih porekel pa se podaljšuje prehodno obdobje do 31. oktobra 2025. Vendar, če bo predlog novele pravilnika stanovskih organizacij uspešno notificiran, mora MKGP vse postopke za njeno uveljavitev izvesti najpozneje v dveh mesecih po uspešni notifikaciji (predvidoma konec junija 2024), s čimer se prehodno obdobje skrajša za več kot eno leto.

## Manjka še informacijski sistem

Stanovske organizacije smo z MKGP prav tako dosegle dogovor, da se do konca septembra oblikuje delovna skupina, v kateri bodo predstavniki pristojnih ministrstev (kmetijstvo, gospodarstvo, digitalizacija) in stanovskih organi-

zacij (TZS, GIZ MI, GZS, ZZS, KGZS, SKS, ZPMS), namen katere je preučitev strokovnih izhodišč za zakonodajno kot tudi vsebinsko vzpostavitev informacijskega sistema, ki bo omogočal spremljanje masnega toka porekla mesa v realnem času. S tem je dosežen pomemben korak za vzpostavitev enotnega državnega informacijskega sistema za spremljanje tako imenovanih masnih bilanc v digitalizirani obliki čez vso verigo oskrbe z mesom. Enoten informacijski sistem bo namreč povezal in nadgradil obstoječe baze podatkov in nadzornim službam omogočal v realnem času ugotavljati standardizirane odmi-ke od količinskega toka vrst mesa po poreklu ali izvoru oziroma državi rojstva, reje, zakola, razseka. S tem se vzpostavlja tudi podlage in način pristopa za vzpostavitev masnih bilanc v ostalih sektorjih.

Kmetijske organizacije tako ugotavljamo, da je stavkovna zahteva, ki se navezuje na masne bilance, v realizaciji in se s tem zapira. Realizacijo dogovora bomo spremljale in v primeru neupoštevanja oziroma neizvedbe sprejetih sklepov pristojne ministre seznanile ter ustrezno ukrepale.

» ZBORNIČNI URAD, KGZS



Dovoljen na VVO

Jesensko zatiranje plevela v žitih.

## FLASH 500 SC

- Visoko učinkovito zatiranje širokolistnega plevela in navadnega srakoperca
- Dvojna moč delovanja: talni in foliarni herbicid s podaljšanim delovanjem
- Dolg čas uporabe pred ali po vzniku posevka



080 16 22 [www.metrob.si](http://www.metrob.si)   

Fitofarmacevtska sredstva uporabljajte varno. Pred uporabo vedno preberite etiketo in informacije o sredstvu.



# Za ohranitev sadjarstva

*Poziv vladi k ukrepanju zaradi zaskrbljujočega stanja pri zagotavljanju sadja slovenskemu potrošniku*

Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije (KGZS) in Zbornica kmetijskih in živilskih podjetij pri Gospodarski zbornici Slovenije (GZS-ZKŽP) opozarjamo na izjemno zmanjšanje samooskrbe s sadjem, ki je posledica katastrofalnih razmer v slovenskem sadjarstvu. Te postajajo za pridelovalce sadja nevzdržne in vse bolj ogrožajo dolgoročno preskrbo prebivalcev s svežim slovenskim sadjem. Posledično bo to vplivalo na spremembo kakovostnih prehranjevalnih navad Slovencev in povzročalo skrbi zdravstvenemu sistemu.

Država v okviru Zelenega dogovora in Strategije od vil do vilic ter iz tega izhajajočih strateških dokumentov, kot sta Strateški načrt skupne kmetijske politike 2023–2027 za Slovenijo in Shema šolskega sadja, spodbuja večjo porabo lokalnega sadja in zelenjave v prehrani prebivalcev, zlasti otrok in mladostnikov.

## Težave se vrstijo

Pridelovalci sadja se v zadnjih sedmih letih soočajo s številnimi težavami. V letih 2016, 2017, 2019, 2021 in 2023 je slovensko sadjarstvo prizadela huda pozeba. Manjko domačega pridelka so trgovci takrat nadomestili z uvozom sadja iz drugih držav, predvsem iz Poljske. Vzpostavljeni novi poslovni tokovi se nadaljujejo še danes, kar znižuje ceno slovenskemu sadju, slovenskemu potrošniku pa ponuja sadje z visokim ogljičnim odtisom.

Leto 2018 je bilo zaznamovano s preobrnim, a kakovostno slabšim pridelkom. Posledično je bila ponudba na trgu visoka, prodajne cene pa zelo nizke in niso dosegle stroškov pridelave sadja. V letu 2022 je

pridelovalce sadja prizadela izjemno huda suša, ki je znatno vplivala na količino in kakovost pridelka.

Poleg izredno neugodnih vremenskih razmer (pozeba, suša, toča, ujme ...) pa so sektor pridelave sadja od leta 2014 močno prizadeli tudi drugi dejavniki, kjer omenjamo ruski in beloruski embargo, Brexit, pandemijo COVID-19, izbruh vojne v Ukrajini. Vse to je imelo za posledico visoko rast cen energentov, ki se sicer postopno umirja, a je še vedno na zelo visoki ravni, in drugih inputov, potrebnih za pridelavo sadja (gnojila, FFS, embalaža ...). Pretrgane so bile utečene dobavne verige, ki potrebujejo čas, da se ponovno vzpostavijo.

Sektor se sooča s pomanjkanjem delovne sile, zlasti sezonske, in nizkimi cenami sadja. Po podatkih Eurostata se je povprečna cena kmetijskih proizvodov v EU med letoma 2021 in 2022 povečala za 24 odstotkov. Najbolj so se podražili žita (za 45 odstotkov), jajca (za 43 odstotkov) in mleko (za 31 odstotkov). Pocenilo se je le sadje, in sicer za tri odstotke.

## Naročila javnih zavodov

Problem so naročila v javnih zavodih. Želimo, da ranljive skupine (otroci in starejši) v prehrani javnih zavodov uživajo kakovostno slovensko sadje, da je v šolski shemi zastopano slovensko jabolko, žal pa slednje vse bolj nadomešča sadje iz tujine. K želji, da postanemo čim bolj ogljično nevtralna družba, dolge transportne poti sadja k temu ne prispevajo.

Dodaten pritisk na cene sadja predstavlja popis cen osnovnih živil, kjer trgovci v želji, da bi imeli najcenej-

šo povprečno košarico 15 osnovnih skupin živil (tudi z negativno maržo in ceno, ki je pod nabavno vrednostjo), dodatno znižujejo ceno slovenskim pridelovalcem sadja.

Dolgoročno je to pogubno za sektor sadja, ki poleg intenzivnega prilagajanja na podnebne spremembe že več let vso akumulacijo (ki pa jo je vsako leto manj) investira v tehnološke posodobitve, digitalizacijo in avtomatizacijo, da bi ostal konkurenčen na trgu in preživel na dolgi rok. Podpore, ki so mu bile namenjene v zadnjih letih, ne zadostujejo potrebam za reševanje izzivov, s katerimi se sadjarstvo sooča. Tako se vsako leto zmanjšuje pridelava sadja v Sloveniji in je dosegla najnižjo stopnjo v zadnjih desetih letih.

## Naši predlogi

Pozivamo predsednika vlade, da glede na zgoraj navedena dejstva stori vse, da delujočemu delu sadjarstva v Sloveniji hitro in učinkovito pomaga.

Naši predlogi gredo v naslednje smeri:

- naj se sprejmejo ustrezni vsebinski in finančni ukrepi za dolgoročni razvoj in obstoj slovenskega sadjarstva v okviru kmetijske politike,
- sistematični pristop k reševanju problematike marmorirane smrdljivke, ki povzroča veliko gospodarsko škodo v sadjarstvu,
- nadgradnja zavarovalnega sistema, saj trenutni ob tako visokih odbitnih franšizah in premiji tudi ob državnih subvenciji zavarovalne premije ne koristi nikomur.

S predlaganimi ukrepi bi ohranili še delujoče jedro sadjarske pridelave v Sloveniji.

»KMETIJSKO GOZDARSKA ZBORNICA SLOVENIJE IN GZS – ZBORNICA KMETIJSKIH IN ŽIVILSKIH PODJETIJ

# SEMENSKA OZIMNA ŽITA

SLOVENSKO SEME

Agro Saat

## Preizkušene in zanesljive sorte za jesensko setev

**Pšenica izboljševalka:**  
**IZALCO, LENNOX, BERNSTEIN**  
**Krušna pšenica:**  
**OBIWAN, ALIXAN, ANVERSA, CAMPESINO**  
**Krmna pšenica:**  
**SPONTAN**  
**Ozimni ječmen:**  
**SANDRA, ARTHENE, JULE**  
**Ozimna rž:**  
**ELIAS, JETHRO [H], RECEPTOR [H]**  
**Ozimna tritikala:**  
**RIVOLT**  
**Ozimni oves:**  
**EAGLE**  
**Ozimna pira:**  
**OSTRO**

**RWA**

RWA Slovenija d. o. o.  
Dolenjska cesta 250a  
1291 Škofljica

Več informacij o semenskih ozimnih žitih poiščite na naši spletni strani [www.agro Saat.si](http://www.agro Saat.si), na prodajnih mestih ter pri svetovalni službi Agro Saat.

**Gorenjska, Dolenjska, osrednja Slovenija in Primorska:**  
Jože Mohar 041 699 695, Tina Dinghauser 031 648 267,  
Fran Fonc 040 889 646  
**Štajerska, Koroska in Savinjska:** Petra Marko 031 568 034,  
Danilo Hanžel 041 592 240, Robert Zelezinger 041 319 020,  
Jan Hergan 070 576 313  
**Pomurje:** Štefan Kranjec 041 383 321,  
Maja Lazarevič 031 664 080, Sebastjan Černelc 031 621 035

# O čem govori Evropa

*Spoznajmo nekaj področij, o katerih pogosto razpravljajo evropski organi in ustanove.*

Slovenija je uradno vstopila v Evropsko unijo 1. maja 2004. V tem času smo se že navadili, da evropski organi in ustanove sprejemajo razne dogovore, o katerih morda ne vemo dovolj ali premalo. Zato vam predstavljamo nekatera področja, ki so trenutno zelo pereča.

## EU Green Deal (Evropski zeleni dogovor)

Evropski zeleni dogovor je niz političnih pobud Evropske komisije s splošnim ciljem, da Evropska unija (EU) postane podnebno nevtralna leta 2050. Je tudi nova strategija rasti, katere namen je preobraziti EU v pravično in uspešno družbo s sodobnim, z viri učinkovitim in konkurenčnim gospodarstvom, kjer gospodarska rast ni povezana z uporabo virov.

Evropska komisija je sprejela niz predlogov, da bo podnebna, energetska, prometna in davčna politika EU pripravljena za zmanjšanje neto emisij toplogrednih plinov za najmanj 55 odstotkov do leta 2030 v primerjavi z ravnmi iz leta 1990. Namen teh predlogov je zagotoviti, da bodo vsi sektorji gospodarstva EU sposobni soočiti se s tem izzivom in ustvariti nove priložnosti za inovacije, naložbe in delovna mesta.

## Fit for 55 (Pripravljeni za 55)

Fit for 55 je zakonodajni sveženj Evropske unije, na-

menjen zmanjšanju emisij toplogrednih plinov v Evropski uniji za 55 odstotkov do leta 2030. Sveženj je julija 2021 predlagala Evropska komisija. V skladu s pospešenim zakonodajnim postopkom lahko načrti postanejo zakonodaja leta 2022. Sveženj vključuje nov mehanizem za prilagajanje meja ogljika in ambicioznejše cilje za shemo EU za trgovanje z emisijami.

Namen teh predlogov je zagotoviti, da bodo vsi sektorji gospodarstva EU sposobni soočiti se s tem izzivom in ustvariti nove priložnosti za inovacije, naložbe in delovna mesta.

Namen predlaganega sveženja je uskladiti zakonodajo EU s ciljem do leta 2030.

## Nature Restoration Law (Zakon o obnovi narave)

Evropska komisija je predlagala nov zakon, imenovan **Zakon o obnovi narave**, ki bi od držav članic Evropske unije zahteval, da oživijo gozdove, mokrišča in druge pokrajine, ki jih je skazil človekov razvoj. Namen predloga je obnoviti ekosisteme, habitate in vrste na kopenskih in morskih območjih EU, da se omogoči dolgoročna in trajnostna obnova biotske raznovrstnosti in odporne narave. Predlog vsebuje posebne cilje, kot so izboljšanje in ponovna vzpostavitev biotsko raznovrstnih habitatov v velikem obsegu, vrnitev



populacij vrst z izboljšanjem in povečanjem njihovih habitatov, preusmeritev upadanja populacij opraševalcev do leta 2030, povečanje števila travniških metuljev in ptic na kmetijskih zemljiščih, staleža organskih ogljika v mineralnih tleh obdelovalnih površin in deleža kmetijskih zemljišč z visoko pestrostjo pokrajinskih značilnosti; obnavljanje izsušenih šotišč v kmetijski rabi.

Medtem ko obnova narave uživa močno javno podporo, je predlog med zainteresiranimi stranmi vzbudil pomisleke glede izvršljivosti in dosegljivosti ciljev, gospodarskih in socialnih posledic, zaščite lastninskih pravic in finančne podpore za obnovo.

## EU Soil Strategy (Strategija EU o tleh)

Strategija EU za tla do leta 2030 določa okvir in konkretne ukrepe za zaščito in obnovo tal ter zagotavljanje njihove trajnostne rabe. Določa vizijo in cilje za doseganje zdravih tal do leta 2050 s konkretnimi ukrepi do leta 2030. Cilj strategije je zagotoviti, da bodo do leta 2050 vsi talni ekosistemi v EU zdravi in bolj odporni ter bodo tako lahko še naprej zagotavljali svoje ključne storitve. Opuščanje zemljišč in onesnaževanje tal se zmanjša na ravni, ki niso več škodljive za zdravje ljudi ali ekosisteme, varovanje tal, njihovo trajnostno upravljanje in obno-

va degradiranih tal je skupni standard.

Nova strategija EU za tla do leta 2030 je ključni rezultat strategije EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030. Prispevala bo k ciljem evropskega zelenega dogovora. Zdrava tla so ključna za doseganje podnebne nevtralnosti, čistega in krožnega gospodarstva ter zaustavitev dezertifikacije in degradacije tal. Prav tako so bistvenega pomena za zaustavitev izgube biotske raznovrstnosti, zagotavljanje zdrave hrane in varovanje zdravja ljudi.

## Strategy Farm to Fork (Strategija od vil do vilic)

Farm to Fork je strategija, katere cilj je narediti prehranske sisteme poštene, zdrave in okolju prijazne. Je v središču evropskega zelenega dogovora in želi pospešiti prehod na trajnostni prehranski sistem, ki bi moral imeti nevtralen ali pozitiven vpliv na okolje, pomagati ublažiti podnebne spremembe in se prilagoditi njihovim vplivom, odpraviti izgubo biotske raznovrstnosti in zagotoviti, da ima vsakdo dostop do zadostne količine, varne, hranljive in trajnostne hrane.

» ZBORNIČNI URAD, KGZS

**JESENSKE DOBROTE!**

Akcija velja za omejeno število traktorjev. Cene vključujejo ddd.

Kombajni po PRIVLAČNIH cenah

Akcija TRAKTORJEV iz zaloge

ITRO d.o.o. / PE Store, Železarska c. 3, 3220 Štore  
(03) 780 57 12 (14, 15) / www.newholland.si

NEW HOLLAND AGRICULTURE



# Vodenje evidenc o delovnih opravilih

*Vlagatelji zbirne vloge, ki ste vstopili v intervencije Skupne kmetijske politike, ne pozabite na obvezno vodenje evidenc.*

Za intervencije kmetijsko-okoljska-podnebna plačila (KOPOP), lokalne pasme in sorte (LOPS), biotično varstvo rastlin (BVR), plačila Natura 2000 (N2000), ekološko kmetijstvo (EK) in za sheme SOPO je obvezno vodenje evidenc o delovnih opravilih. Izjemi sta le shemi Zaplate neposejanih tal za poljskega škrjanca in Varstvo gnezd pribe, kjer evidence niso predpisane, vendar je potrebno evidentiranje in dokazovanje v aplikacijo Sopotnik.

Agencija izvaja pregledi na kraju samem in v izogib težavam in posledičnim sankcijam zaradi ne vodenja ali neustreznega vodenja evidenc o delovnih opravilih, je evidence o delovnih opravilih potrebno voditi ažurno in sproti po vsakem delovnem opravilu.

Evidence se morajo voditi nepretrgoma v obdobju trajanja obveznosti.

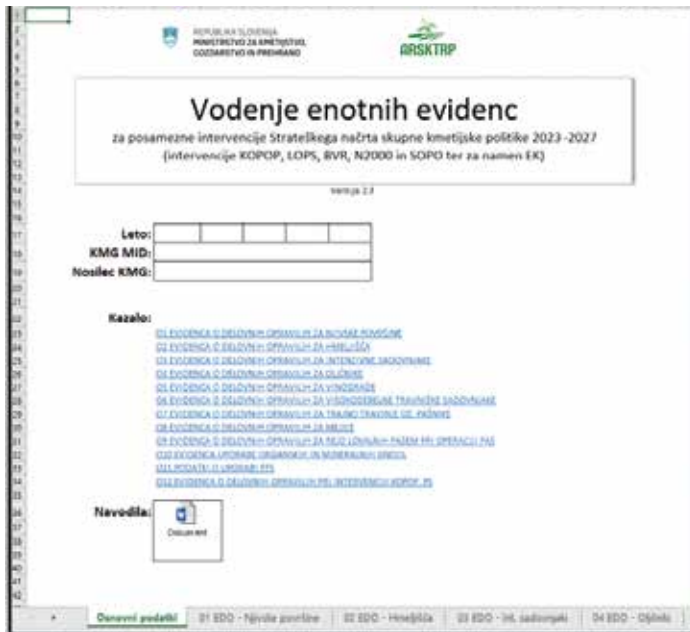
## Katere evidence je treba voditi

Katere evidence vodite, je odvisno od tega, v kateri intervenciji ste se vključili.

Evidence so razdeljene na dva razdelka A in B. Razdelek A vodite vsi, ki ste se vključili v eno ali več intervencij KOPOP, LOPS, BVR, N2000 in EK.

Razdelek B pa vodite tisti nosilci kmetijskih gospodarstev, ki ste vključeni samo v eno ali več shem intervencije Sheme za podnebje in okolje (SOPO). Pri intervenciji SOPO je potrebno glede na vrsto rabe voditi evidence o delovnih opravilih, evidenco uporabe organskih in mineralnih gnojil in evidenco uporabe FFS.

Evidence se vodijo za posamezen GERK, izjemoma tudi za več GERK-ov skupaj, če se opravila vedno opravljajo istočasno. Združene so po vrstah rabe za njivske površine, hmeljišča, intenzivne sadovnjake, oljčnike, vinograde, trajno travnino ter evidence o uporabi gnojil in/ali FFS. Upravičenec vodi evidence samo za sheme in površine, za katere je oddal zahtevek. Sheme SOPO so letne, če pa bo nosilec KMG več let izvajal isto shemo na istih GERK-ih, lahko uporablja obrazce več let. Hranijo



se doma (na KMG) za potrebe pregleda na kraju samem in se ne pošiljajo na Agencijo RS za kmetijske trge in razvoj podeželja (ARSKTRP).

Vsi upravičenci, ki so vključeni v postopek kontrole EK, Integrirane pridelave ali Senene priraje, morajo biti ob izpolnjevanju evidenc za intervencije KOPOP, LOPS, BVR, N2000 ali SOPO pozorni tudi na zapis vsebine, ki jo morajo dopisati v polja ali v »Opombe«, saj je v določeni meri na ta način doseženo poenotenje evidenc v vsebinah, ki se prekrivajo.

## Navodila za izpolnjevanje evidenc

Za izpolnjevanje evidenc so vam na voljo ločena pisna navodila za razdelek A in B, ki vas vodijo čez vse preglednice in priloge, ki jih morate voditi. Pod vsako preglednico je tudi seznam delovnih opravil, ki jih je obvezno voditi za posamezne intervencije.

Za vodenje elektronskih evidenc je na YouTube kanalu Mreže za podeželje objavljena predstavitev načina vodenja enotnih evidenc za intervencije iz Strateškega načrta SKP 2023-2027.

Vse zahtevane eviden-

ce za izvajanje intervencij so opisane tudi v publikaciji »Zbirna vloga 2023 – navodila za uveljavljanje intervencij iz Strateškega načrta skupne kmetijske politike 2023–2027«, ki je z upoštevanjimi manjšimi spremembami (na podlagi dopolnitve Uredbe o neposrednih plačilih) tudi objavljena na spletni strani ministrstva ter agencije, <https://skp.si/download/zbirna-vloga-2023-navodila>.

## Kako voditi evidence

Evidence o delovnih opravilih se za leto 2023 vodijo na obrazcih v tiskani ali elektronski obliki. Če se evidence izpolnjujejo v računalniški obliki, ni dovoljeno spreminjati oblike in vsebine obrazca, lahko pa se dodaja ali po potrebi izbriše posamezne vrstice. Če se obrazce izpolnjuje v tiskani obliki, je treba vsa delovna opravila vpisovati čitljivo, z velikimi tiskanimi črkami.

Obrazci za vodenje so dostopni na spletnih straneh Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ali na spletni strani ARSKTRP ali na spletni strani KGZS v rubriki Vse o zbirnih vlogah.

»MOJCA BOZOVIČAR, KGZS



# Solidarnostna pomoč zaradi poplav in plazov

*Kmečki zavarovanci, ki so utrpeli škodo zaradi poplav in plazov, so upravičeni do enkratne solidarnostne pomoči v višini 668,21 evra, ki je oproščena plačila vseh davkov in prispevkov. Vlogo je mogoče oddati do 3. novembra 2023.*

Do enkratne solidarnostne pomoči za kmete so upravičeni kmetje, ki so bili na dan 2. september 2023 vključeni v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje na podlagi 17. člena ali petega odstavka 25. člena Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (velja za osebe, ki so zavarovane po zavarovalnih podlagah 051, 052 ali 007+064/065) in so utrpeli škodo na svojem premoženju, ki ni namenjeno kmetijski proizvodnji, zaradi posledic poplav in plazov.

Pri tem pojasnjujemo, da se kot premoženje, ki ni namenjeno kmetijski proizvodnji, štejejo objekti, ki so namenjeni bivanju in je škodo ocenila občinska komisija za oceno škode na stvareh.

## Kje in do kdaj je treba oddati vlogo

Vlogo za enkratno solidarnostno pomoč za kmete (ESPK) morajo vlagatelji izpolniti, podpisati in skupaj z dokazili, ki izkazujejo nastanek škode, poslati na Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, in sicer najkasneje do 3. novembra 2023.

To lahko storijo po elektronski pošti na naslov: [mkgp@gov.si](mailto:mkgp@gov.si) s pripisom »vloga za ESPK za kmete« ali priporočeno po pošti na naslov: Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Dunajska 22, 1000 Ljubljana (z oznako »vloga za ESPK za kmete«).

Obrazec vloge za ESPK za kmete je dostopen na spletni strani vlade, kjer sicer najdete

tudi druge ukrepe, namenjene kmetovalcem, ki so utrpeli škodo zaradi poplav in plazov.

## ESPK je le eden od ukrepov

ESPK je samostojen ukrep, namenjen kmečkim zavarovancem, ki so utrpeli škodo na nekmetijskih objektih. Kmečki zavarovanci so poleg ESPK upravičeni tudi do drugih ukrepov, med katerimi izpostavljamo »Pomoč za samozaposlene«. Slednja jim pripada, če:

- zaradi posledic poplav iz avgusta 2023 ne morejo opravljati dejavnosti ali jo opravljajo v bistveno zmanjšanem obsegu tudi po poplavih iz avgusta 2023,
- so jim prihodki v letu 2023 zaradi posledic poplav iz avgusta 2023 glede na leto 2022 upadli za najmanj 25 odstotkov in
- na dan oddaje izjave nimajo neporavnanih zapadlih

obveznosti iz naslova obveznih dajatev in drugih denarnih nedavčnih obveznosti, ki jih v skladu z zakonom, ki ureja finančno upravo, pobira davčni organ v višini 50 evrov ali več in imajo predložene vse obračune davčnega odtegljaja za dohodke iz delovnega razmerja za obdobje zadnjih pet let do dne oddaje vloge.

»Pomoč za samozaposlene« znaša 1020 evrov, upravičenci pa jo bodo lahko uveljavili za avgust, september, oktober, november in december 2023, in sicer v vlogi, ki je dostopna na portalu eDavki od 25. septembra dalje. Podobno kot velja za ESPK je tudi »Pomoč za samozaposlene« oproščena plačila vseh davkov in prispevkov.

»URŠKA AHLIN GANZITI, KGZS

## Dokup delovne dobe

### Kaj omogoča zakonodaja in kaj dokup prinaša

V sektorju za pravne zadeve na KGZS, kjer članom nudimo pravno svetovanje, med drugim tudi s področja pokojninskega in invalidskega zavarovanja, večkrat dobimo vprašanje glede dokupa dobe v okviru pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

### Do največ pet let

Glede dokupa dobe je ugodna treba pojasniti, da je po trenutni zakonodaji mogoče dokupiti do največ pet let dobe. Pri tem ne gre za dokup dejanskih obdobj, v katerih bi posameznik izpolnjeval določene pogoje (na primer dokup študija, vojske, dela na kmetiji ...), ampak za fiktivni dokup. Obdobja dokupa torej ni več treba dokazovati. Namen dokupa je izpolnitev pogojev (po-

sameznik je na primer že star 60 let, vendar še nima 40 let dobe, zato za izpolnitev pogojev za upokožitev dokupi dobo) ali ugodnejša odmera pokojnine (posameznik, ki je že izpolnil pogoje za pokojnino, si z dokupom izboljša, zviša odmerni odstotek pokojnine, zaradi česar je pokojnina višja). Dokup dobe (največ pet let) je omogočen le osebam, ki so vključene v pokojninsko in invalidsko zavarovanje (torej zavarovancem) ali upokožencem.

Posameznik, ki dokupi dobo, plača prispevek v višini 24,35 odstotka od osnove. Osnova za plačilo prispevka za dokup je enaka znesku osnove zavarovanca iz koledarskega leta pred vložitvijo zahteve za dokup, povečane za odstotek porasta pokojnin do za-

dnjega dne v mesecu, v katerem je vložena zahteva za dokup. Vendar osnova za dokup ne more biti nižja od zneska povprečne plače na zaposlenega v RS za predzadnji mesec pred mesecem, v katerem je vložena zahteva za dokup. Upoštevajoč slednje trenutno eno leto dokupa znaša najmanj slabih 6.500 evrov.

### Kako poteka postopek

Sam postopek se prične z zahtevkom posameznega upravičenca, ki ga ta vloži na Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (ZPIZ). ZPIZ nato izda odločbo, s katero ugotovi obdobje dokupa in znesek, ki ga mora posameznik plačati v 15 dneh po prejemu odločbe.

V zvezi z dokupom je vsekakor treba pojasniti, da se

osnove, od katerih je obračunan dokup dobe, ne upoštevajo pri izračunu pokojninske dobe posameznika. Prav tako ni nezanemarljivo dejstvo, da dokup lahko vpliva na končni odmerni odstotek pokojnine, ki pa ni nujno vedno višji. V primeru predčasne upokojitve se namreč zaradi dokupljenih let končni odmerni odstotek lahko zniža za kar 18 odstotkov.

Smiselnost nakupa je torej potrebno presojati glede na namen, ki ga posameznik zasleduje v povezavi s stroškom, ki ga posameznik ima. Če razmišljate o dokupu, se za dodatna vprašanja lahko obrnete tudi na KGZS.

»URŠKA AHLIN GANZITI, KGZS



# Sprememba statusa davčnega zavezanca

*Do 31. oktobra je treba prijaviti morebitno spremembo.*

Na več tisoč kmetijah v Sloveniji je nosilec ali član kmečkega gospodinjstva, ki je vključen v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje kot kmet oziroma član kmečkega gospodinjstva, hkrati tudi nosilec dopolnilne dejavnosti na kmetiji (DDK). Večina ima trenutno osnovno kmetijsko ali gozdarsko dejavnost (OKGD) obdavčeno po KDju, DDK pa po dejanskih prihodkih in normiranih odhodkih.

Dohodek iz OKGD je lahko obdavčen tudi kot dohodek iz dejavnosti. Če se člani kmečkega gospodinjstva prostovoljno odločijo (najmanj za obdobje petih let) za ugotavljanje davčne osnove od dohodka iz OKGD na podlagi dejanskih prihodkov in dejanskih odhodkov oziroma dejanskih prihodkov in normiranih odhodkov, tak način priglasijo pri davčnem or-

ganu do 31. oktobra leta pred letom, v katerem želijo člani kmečkega gospodinjstva prostovoljno začeti ugotavljati davčno osnovo na opisan način. Določi se nosilec dejavnosti kmečkega gospodinjstva, ki je zavezanec za dohodnino od vseh dohodkov kmečkega gospodinjstva iz OKGD, druge kmetijske dejavnosti in dopolnilnih dejavnosti na kmetiji. Izključno nosilec odda davčni obračun, v katerega vključi dohodke vseh članov kmečkega gospodinjstva.

## Dobro premislite

Ker se je v letošnjem letu spremenila lestvica in se pri obdavčitvi dopolnilne dejavnosti upoštevajo normirani odhodki le še do višine 12.500 evrov prihodka, je za mnoge smiseln premislek o vključitvi tudi OKGD v sistem obdavčitve po dejavnosti po dejan-

skih prihodkih in normiranih odhodkih. Pri tem se osnovna kmetijska in dopolnilna dejavnost združita v eno obračunsko enoto, za člane kmečkega gospodinjstva pa se upoštevajo normirani odhodki v višini 80 odstotkov prihodkov, vendar ne več kot 80.000 evrov na nosilca in na drugega člana kmečkega gospodinjstva, ki je vključen v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje kot kmet oziroma član kmečkega gospodinjstva.

Kdor torej želi s 1. januarjem 2024 preiti tudi z OKGS v obdavčitev dejavnosti po dejanskih prihodkih in normiranih odhodkih, mora do 31. oktobra letos o tem obvestiti FURS. Priglasitev in določitev nosilca dejavnosti se opravi na obrazcu, katerega sestavni del je tudi izjava vseh zavezanec, ki dosegajo dohodke iz opravljanja OKGD v okviru istega kmečkega gospodinjstva, da se strinjajo z določenim no-

silcem ter dohodki iz opravljanja OKGD.

## Oddaja obrazca

Za oddajo prek eDavkov izpolni nosilec (in podpišejo vsi člani kmečkega gospodinjstva!) obrazec: Priglasitev ugotavljanja davčne osnove od dohodka iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti na podlagi dejanskih prihodkov in odhodkov oziroma dejanskih prihodkov in normiranih odhodkov, določitve nosilca dejavnosti kmečkega gospodinjstva in priglasitev izbranega načina ugotavljanja davčne osnove (DohDej OKGD št. 1)) in ga nato odda prek eDavkov. Vloži se kot lastni dokument NF-LD v e-davkih oziroma osebno ali po pošti, in sicer pri pristojnem finančnem uradu.

» MAG. MARTIN NOSE, KGZS



**31. mednarodno znanstveno posvetovanje o prehrani domačih živali**

**Zdravčevi-Erjavčevi dnevi 2023**

**Radenci, 16. in 17. november**



# Lombergarjevi dnevi 2023

*Posveti, ki v treh dneh združijo strokovnjake, strokovne delavce in kmetovalce iz vinogradniške, poljedelske, sadjarske pridelave ter proizvodnje.*

Lombergarjevi dnevi so eden izmed osrednjih vsakoletnih dogodkov Kmetijsko gozdarskega zavoda Maribor. Na strokovnih posvetih predstavljamo aktualne tehnološke rešitve in novodobne izzive. V letu 2023 bodo potekali med 5. in 7. decembrom.

Letošnja novost bo strokovna ekskurzija z ogledi dobrih ekoloških sadjarskih praks, ki bo potekala mesec prej, novembra, in bo trajala tri dni. V okviru le-te se bomo odpeljali na Poljsko, kjer bomo obiskali združenje ekoloških pridelovalcev sadja Polski ECOOWOC v kraju Biala Rawska, nato si bomo ogledali različne ekološke

nasade jagodičja, hrušk in jabolk, spoznali njihove sisteme trženja, skladiščenja, priravo za trg, predelavo in še kaj.

## Sedmi poljedelski posvet z mednarodno udeležbo

Od pestrosti življenja v kmetijskih tleh do digitalizacije bo naslov letošnjega poljedelskega posveta. Vemo, da je v kmetijskih tleh velika pestrost življenja, ki zelo vpliva na rodovitnost tal. Velik pomen ima humus v tleh. Kako dvigniti vsebnost humusa, bomo predstavili preko izkušeni iz projekta in preko dosevkov, ki jih vključujemo v kolobar. V nadaljevanju se

bomo posvetili predavanju Pametna polja: vpliv digitalizacije in robotike na sodobno poljedelstvo. Nato vam bodo iz podjetja ŽIPO, Lenart d.o.o. predstavili precizno gnojenje in škropljenje v praksi. Pozornost bomo namenili tudi zatiranju plevelov v koruzi, predvsem užitne ostrice (*Cyperus esculentus*), in delovanju fungicidov na ramularijsko pegavost na ječmenu. Prav tako bomo predstavili rezultate projekta EIP – konoplja in EIP – gnojevka.

## Petnajsti vinogradniški posvet z mednarodno udeležbo

Rdeča nit letošnjega vinogradniškega posveta bo **Oskrba vinogradnih tal v luči prilagajanja na podnebne spremembe**. Spregovorili bomo o oskrbi vinogradnih tal in vplivu različnih pokrovnih rastlin na bujnost, vodni stres, kakovost grozdja in na lastnosti tal. V nadaljevanju bomo predstavili različne ozelenitve vinogradnih tal v cilju izboljšanja biodiverzitete. Ob prilagajanju na podnebne spremembe bomo govorili o vplivu suše in visokih temperatur na kakovost grozdja. Prikazali bomo tudi rezultate poskusov negovane ledine in vpliva na sušni stres. Ob vse pogostejših neurjih s točo je postavitve protitočnih bočnih mrež ena od rešitev za ohranitev pridelka grozdja. Tako bomo predstavili, kako vplivata rastišče in protitočna mreža na kakovost sorte 'Sauvignon'. Na koncu posveta bomo predstavili ekološko vinogradništvo brez uporabe bakra in žvepla.

## Osemnajsti Lombergarjev sadjarski posvet z mednarodno udeležbo

Strokovnjaki iz tujine, Nemčije in Italije bodo v dopoldanskem programu Lombergarjevega sadjarskega posveta predstavili vpliv različnih gnojil na prehranjenost sadnih rastlin za doseganje optimalnega oveska plodov. V popoldanskem času bodo slovenski strokovnjaki predstavili biostimulatorje za blažitev toplotnega in svetlobnega stresa pri sadnih rastlinah in rezultate poskusov različnih pripravkov za zmanjševanje pozeb. Posvet bomo zaključili s predstavitvijo rezultatov triletnih poskusov različnih načinov zatiranja krvave uši in škrlupa.

» VANESA ŽDERIČ, KGZS – ZAVOD MARIBOR



KGZS, Kmetijsko gozdarski zavod Maribor

OGLEDI DOBRIH EKOLOŠKIH SADJARSKIH PRAKS NA POLJSKEM IN 3 – DNEVNI STROKOVNI POSVETI Z MEDNARODNO UDELEŽBO

*Lombergarjevi dnevi*

OGLEDI DOBRIH EKOLOŠKIH SADJARSKIH PRAKS NA POLJSKEM NOVEMBER 2023

**7. POLJEDELSKI POSVET**  
»Od pestrosti življenja v kmetijskih tleh do digitalizacije na poljedelskih kmetijah«  
Torek, 5. december 2023

**15. VINOGRADNIŠKI POSVET**  
»Oskrba vinogradnih tal, v luči prilagajanja na podnebne spremembe«  
Sreda, 6. december 2023

**18. LOMBERGARJEV SADJARSKI POSVET**  
»Oskrba tal v sadovnjaku in prehranjenost rastlin ter prilagajanje podnebnim spremembam«  
Četrtek, 7. december 2023

ORAZ POSVETOV:  
FAKULTETA ZA KMETIJSTVO IN BIOSISTEMSKO VEDE,  
PIVOLA 19, 2311 HOČE, PREDAVALNICA AUDITORIUM MAGNUM

ORGANIZATORJI POSVETOV:

[www.kmetijski-zavod.si](http://www.kmetijski-zavod.si)



# Naredimo več za varnost in zdravje pri delu

*Delo v kmetijstvu in gozdarstvu je nevarno in nezgode so stalno prisotne. Stanje se na dolgi rok sicer izboljšuje, a je še vedno zelo zaskrbljujoče.*

V letu 2022 je bilo stanje na področju nezgod pri delu v kmetijstvu in gozdarstvu povprečno slabo in slabše kot leto pred tem. Umrlo je skupaj triindvajset oseb, od tega deset pri delu s traktorjem in enajst pri delu v gozdu, veliko pa je bilo tudi poškodovanih, a ti podatki niso na voljo, saj veliko poškodb sploh ni zabeleženih.

Če pogledamo smrtno žrtve pri delu s traktorjem, lahko z veliko verjetnostjo zaključimo, da je kar osem od desetih ljudi umrlo, ker niso uporabljali varnostnega pasu, čeprav so vozili traktor, opremljen z varnostno kabino ali varnostnim lokom. Pri prevračanju so padli iz kabine, praviloma pod traktor in umrli. Neuporaba varnostnega pasu, ki pri prevračanju zadrži voznika v preživitvenem območju kabine, je v zadnjih letih glavni problem in vzrok smrtnih nezgod

s traktorji. Varnostnega pasu v traktorjih ne uporablja skoraj nihče, tudi tisti ne, ki jih imajo vgrajene, to je okoli 40 odstotkov traktorjev, za 60 odstotkov starejših traktorjev pa varnostni pas trenutno še ni obvezen in voznike lahko le spodbujamo, da ga vgradijo in uporabljajo.

Pri delu v gozdu je bilo največ smrtnih žrtev pri podiranju dreves, nekaj pa tudi pri spravilu. Delo v gozdu je tako nevarno, da se nezgode lahko zgodijo tudi izkušenim in usposobljenim profesionalcem, a če nismo usposobljeni, izkušeni, pravilno opremljeni, previdni in v dobrem psihofizičnem stanju, do nezgode pride še prej. Tako se lani kar osem od enajstih smrtnih ponesrečenih ni udeležilo nobenega usposabljanja in prav tako osem od enajstih ni uporabljalo osebne varovalne opreme.



**Varnostni pas ni za okras, pripni se in preživite!**

## Še slabše kot lani

Letos kaže še na slabše stanje kot lani. Samo prvi polovici leta je zaradi nezgod umrlo že skoraj toliko ljudi kot lansko celo leto. Osem pri delu s traktorjem in deset pri delu v gozdu, pa v tem času v gozdovih še ni bilo škod zaradi ujm. Vzroki so podobni kakor lani. Vsaj pet smrtno ponesrečenih s traktorji ni uporabljalo varnostnega pasu, umrl pa je tudi en otrok zaradi padca s priključnega stroja. Pri delu v gozdu je bilo največ mrtvih pri podiranju drevja.

V letošnjih ujmah je bilo poškodovanih veliko gozdov. Pri sanaciji morajo izvajalci upoštevati, da sta posek in

Pri tehniki spravila naj omenimo le nekaj najbolj osnovnih pravil, kot so, da drevesa odstranjujemo po vrsti, najprej vrhnja, bočna in manj napeta, pri prežagovanju upoštevamo pravila za stisnjene dele debla, uporabljamo stopničaste reze, pri delu opazujemo dogajanje v krošnjah sosednjih dreves, na glavo nam lahko pade kakšna obvisela veja itn.

Številni, posebej lastniki manjših gozdnih posesti že za običajno delo v gozdu niso primerno opremljeni in usposobljeni, kaj pa še za delo v poškodovanih gozdovih. Priporočamo, da se dela ne lotevajo sami in naj za to

## Varnostne zapovedi

- Delo naj opravljajo le dobro opremljeni in usposobljeni izvajalci, vendar nikoli sami! Ne pozabimo pa na ustrezno oddaljenost med dvema delavcema, vsaj dve drevesni dolžini.
- Uporabljajmo osebno varovalno opremo in obleko živih barv (gozdarsko čelado, protivrezne hlače, čevlje z varovalno kapico, rokavice, bluzo).
- Brezhibno orodje in dodatna oprema so nujno potrebni – zagotavljajo varnejše in učinkovitejše delo!
- Torbica s prvo pomočjo in mobilni telefon naj bosta vedno pri roki!
- Preden začnemo delati, počakajmo na lepo vreme in ugodne delovne razmere!
- Zaradi zahtevnosti dela si moramo najprej temeljito ogledati delovišče in presoditi, katere nevarnosti nam pretijo!
- Razmislimo, kako bomo ukrepali, če bo prišlo do nezgode!
- Na gozdno cesto ali vlako postavimo opozorilne table (Pozor, sečnja!) in če je potrebno zapremo dostop s trakom.
- Sečnja in spravilo naj potekata usklajeno!
- Kjer je le mogoče, uporabljajmo traktor z vitlom ali vsaj žični nateg in škripec!



**V gozdu naj delajo le za to delo usposobljene in opremljene osebe.**

spravilo poškodovanega drevja še veliko bolj zahtevna in nevarna kot običajna sečnja, pa je že ta zahtevna in nevarna.

delo najamejo usposobljene izvajalce.

»MARJAN DOLENŠEK, KGZS – ZAVOD LJUBLJANA

# Za lažji prenos kmetije

**Kako na kmetije pripeljati več mladih, je eno glavnih vprašanj v Sloveniji, Evropi in še marsikje.**

Prenos kmetije je velik korak za vso družino, ne le za starega in novega gospodarja. Po kakšni poti bo prevzem kmetije potekal uspešno, je na Agrobiznisovi svetovalnici o prenosu kmetije na mlado generacijo, ki je bila 5. oktobra v prostorih KGZS, povedal **Jože Očko**, koordinator za področje mladih kmetov na KGZS.

## Starši naj otroke pripravijo, da bo le eden lastnik kmetije

Staršem svetuje, naj dovolj zgodaj povedo sorojencem, kdo bo prevzel kmetijo, in ne šele tik pred prenosom. »Na kmetijah je navadno več otrok in pogosto ni samo eden zagnan za delo na kmetiji. Naloga staršev je, da otroke

gačno izobrazbo, ne kmetijske smeri. Čeprav so tudi ti lahko uspešni kmetje, se nam zdi pomembno, da se mladi odločajo za kmetijske šole, saj tam pridejo v stik z vrstniki s kmetij in od njih dobijo kako idejo za domačo kmetijo,« dodaja.

Na KGZS so razočarani, da izobrazba kmetijske smeri prihodnje leto ne bo več eden od pogojev, ki bi mladim kmetom prinesli višjo zagonsko podporo za mlade prevzemnike. Na letošnjem razpisu jim je prinesla dodatnih pet tisoč evrov, s spremembo pogojev tega ne bo več.

## Na prakso in ogledе uspešnih kmetij v tujino

Praden mladi prevzamejo kmetijo, je dobro, da grede kot



misli, da je veliko boljše. Kdor preizkusi oboje, lahko ugotovi, da si tudi na kmetiji lahko ustvari dostojno delovno mesto,« pravi Očko.

## Zapišite obveznosti prevzemnika do staršev in sorojencev

Jože Očko svetuje staršem, naj ne odlašajo pogovora z otroki, kdo bo prevzel kmetijo. »Najbolje, da se o prevzemu kmetije čim več pogovarjajo, dajo na mizo pluse in minuse. Zelo pomembno je tudi, da starši natančno določijo, kakšne obveznosti bo imel prevzemnik kmetije do njih in tudi do sorojencev. Ko se o vsem dogovorijo, bo prenos kmetije veliko lažji,« poudarja.

Tudi za starše, ki vse življenje vlagajo v kmetijo, je predaja kmetije enemu od otrok velik korak. Da bodo bolj mirni, je dobro, da obveznosti mlade prevzemnika do staršev zapiše notar. »Te obveznosti ne smejo biti preobsežne, da ne bi mlademu gospodarju onemogočile razvoja kmetije,« opozarja.

Mladi gospodar naj pripravi svojo vizijo kmetije o razvoju in spremembah na kmetiji, vpeljavi novosti ... »Ni nujno, da obdrži enako glavno kmetijsko panogo kot starša, lahko se mu zdi druga kmetijska panoga bolj obetavna. Če se o tem v družini dogovorijo, bo kmetijo preusmeril in morda bo še bolj uspešna. Seveda mora mladi kmet najprej raziskati trg in pripraviti poslovni načrt,« svetuje Očko.

## Prezgoden in prepozen prenos kmetije je tvegan

Da bo prevzem kmetije uspešen, je treba ujeti pravi trenutek za ta korak. »Pravi trenutek je povezan s starostjo mladega prevzemnika in razpoložljivimi podporami iz skupne kmetijske politike (SKP),« pojasnjuje Očko. Odsvetuje pozen prenos kmetije na »mladega« gospodarja, ki ima štirideset let ali več, in prezgodnji prenos na komaj polnoletnega lastnika. »Starejši je prevzemnik, bolj verjetno je, da je njegova želja po spremembah in izboljšavah ugasnila. Zgoden prevzem se največkrat zgodi na željo staršev, da eden od otrok pri osemnajstih ali dvajsetih letih prevzame kmetijo, a kadar mladi kmet še ni dovolj zrel, bodo lahko težave,« opozarja Očko.

## Začetek programskega obdobja je najboljši čas za prenos kmetije

»Enkrat boste prevzeli kmetijo, zato poskušajte izkoristiti čim več ugodnosti iz strateškega načrta SKP 2023–2027 za mlade prevzemnike,« poudarja Jože Očko. Svetuje, da prenos kmetije tempirate na začetek programskega obdobja SKP. »Takrat naj mladi kmet tudi kandidira za podporo za mlade prevzemnike. Na začetku programskega obdobja bodo odprti še drugi investicijski razpisi, na katerih lahko pridobi več nepovratnih sredstev kot drugi kmetje,« sklene.

»PETRA ŠUBIC, AGROBIZNIS - FINANCE

**4,5 odstotka lastnikov kmetij je bilo leta 2021 pri nas mlajših od 35 let.**

pravočasno pripravijo, da bo samo eden prevzel kmetijo, da ni na koncu velikega razočaranja. Večina slovenskih kmetij je premajhna, da bi se lahko na njih zaposlili dva ali trije otroci. Takšni primeri so zelo redki,« poudarja Očko.

Pri vzgajanju mladega kmeta je pomembna tudi izbira šole. »Malo več kot polovica tistih, ki se prijavijo na **razpis za mlade prevzemnike**, ima dru-

dijaki ali študentje na prakso v tujino ter si ogledajo uspešne in inovativne kmetije. Veliko mladih odhaja na izmenjavo v tujino, naučijo se tuje jezika, stkejo prijateljstva in spoznajo druge kmetijske prakse.

Kadar imajo možnost, je dobro, da mladi na začetku kariere poskusijo službo zunaj kmetije. »Včasih nekdo, ki po šolanju ostane na kmetiji, hrepeni po delu zunaj kmetije in

## TRNOVEC d.o.o.

TRNOVEC d.o.o. Lesno Brdo 20/a, 1360 Vrhnika  
Tel. 01/75 07 500 Fax. 01/75 07 505 GSM. 031 378 075  
E-pošta info@jj-trnovec.si, www.jj-trnovec.si

SOLIS

SOLIS 26, 4X4, 26 KM, 9.800 €

SOLIS 26 HST-HIDROSTAT, 4X4, 26 KM, 12.700 €

SOLIS 50, 4X4, 50 KM, 23.800 €

SOLIS 60, 4X4, 60 KM, 27.900 €

### FINANCIRANJE: HITRI KREDIT!

Program SIP: kosilnice, zgrabljalniki in obračalniki, trosilci  
Mešalne priklovice SEKO,  
Viličarji: novi in rabljeni,  
Servis traktorjev in viličarjev; rezervni deli za traktorje in viličarje





# Inovativni pristopi do podatkov

*Prehod iz FADN v FSDN bo omogočil nove podatke o kmetijah za svetovanje, odločanje in načrtovanje kmetijske proizvodnje.*

Na Ptujju je od 1. do 4. oktobra potekala 28. mednarodna delavnica Pacioli o inovativnih pristopih na področju mikroekonomskih baz podatkov v kmetijstvu, tj. ekonomskih podatkov o kmetijah. Letošnja delavnica je bila v veliki meri usmerjena na izzive, ki jih prinaša prehod obstoječega sistema spremljanja ekonomskih podatkov o kmetijah v okviru sistema FADN (Mreža za zbi-

Sloveniji pa so bili prvi začetki računovodstva po metodologiji FADN leta 1994, od leta 2004 pa je računovodstvo FADN usklajeno s predpisi EU. FADN je bil primarno ustanovljen za potrebe Skupne kmetijske politike (spremljanje in analiza dohodkovnega stanja in ekonomske uspešnosti kmetij), ti podatki pa se zelo veliko uporabljajo v različnih raziskavah in za svetovanje kmetijam. Pri

družbeni podatki o kmetijah, npr. podatki o gnojilih, fitofarmaceutskih sredstvih, upravljanju z vodo in tlemi ali o nasledstvu na kmetijah. Na ta način bo možno bolje razumeti in tudi oceniti trajnost kmetijstva na ravni kmetij, predvsem v luči novih okoljskih, podnebnih in družbenih izzivov. Ker to pomeni, da bo potrebno zagotoviti nove oz. dodatne podatke, je pomemben del prehoda na FSDN tudi povezovanje z že obstoječim podatkovnimi bazami, s čimer bi kmetije, ki sodelujejo v FADN računovodstvu, poskušali čim-

brih praksah na področju organizacije sistemov FADN v drugih evropskih državah, hkrati pa smo ugotovili, da se tudi v drugih državah soočajo s podobnimi problemi glede vključevanja kmetij, zagotavljanja podatkov in delovanja sistema. Zato se že sedaj zavedamo, da je ključno sodelovanje vseh držav in institucij, da bomo premagali ključne izzive novega sistema, in prav taki dogodki omogočajo, da se sistem razvija v pravo smer.

Del podpornih dejavnosti pri prehodu FADN v FSDN se v Sloveniji izvaja tudi v okviru



ranje računovodskih podatkov s kmetijskih gospodarstev, angl. Farm Accountancy Data Network) v sistem FSDN ali v Mrežo za podatke o trajnostnosti kmetij (angl. Farm Sustainability Data Network). Kmetijski inštitut Slovenije je bil lokalni organizator tega pomembnega dogodka, glavni organizator letošnje delavnice Pacioli na Ptujju je bil nizozemski raziskovalni inštitut Wageningen Economic Research, podprla pa jo je Mreža za razvoj podeželja.

## V vseh EU državah vodijo zbirko FADN podatkov

V Sloveniji v tem vzorcu vsako leto prostovoljno sodeluje približno devetsto kmetij, ki jih v vzorec povabi Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. FADN je bil v EU ustanovljen leta 1965. V

zbiranju podatkov imajo pomembno vlogo tudi svetovalci javne službe kmetijskega svetovanja, ki povabljene kmetije spodbujajo k sodelovanju in vključitvi v vzorec, jih naučijo pravilnega beleženja podatkov v poročila, bodisi individualno ali pa na izobraževanjih, skupaj s kmeti pa izpolnijo tudi popisne liste ob začetku vodenja in vsako leto ob zaključku leta. Pravilni podatki so izrednega pomena za svetovanje pri razvoju kmetije in predstavljajo tudi pomembno bazo podatkov, ko se kmetija odloči za investiranje.

## Prehod iz FADN v FSDN pomeni izziv

FADN se bo od leta 2025 dalje preoblikoval v sistem FSDN, v okviru katerega se bodo poleg ekonomskih (računovodskih) zbirali tudi okoljski in

bolj razbremeniti pri zbiranju podatkov. Nadalje se v okviru FSDN želi še bolj okrepiti svetovanje kmetijam na področju trajnosti, še posebej s pomočjo novih načinov prikazovanja zbranih podatkov o kmetijah (t. i. povratne informacije), ki bi bili za kmetije bolj prijazni, zanimivi in uporabni za načrtovanje njihove proizvodnje. Pomemben del pa predstavlja tudi to, kako podatke in rezultate še bolj približati kmetijam. Povratne informacije gredo v smer dinamičnih, spletnih prikazov, ki so vizualno privlačni in prijazni do uporabnikov, da lažje razumejo te podatke.

## V Sloveniji o pričakovanih izzivih tudi v okviru projekta CRP

Slovenski udeleženci smo z zanimanjem spremljali predstavitve in informacije o do-

dvoletnega raziskovalnega projekta CRP V5-2229 (Podpora na dejstvih utemeljeni kmetijski politiki v Sloveniji: krepitev osnovnega FADN in podpora pri prehodu v FSDN), ki ga financirata MKGP in Javna agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost. Osnovni namen projekta je pravočasno in strokovno podpreti prehod FADN v FSDN v Sloveniji, hkrati pa tudi prispevati h krepitvi osnovnega sistema FADN. Projekt koordinira Kmetijski inštitut Slovenije, v njem pa sodelujeta Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani in KGZS - Zavod Kranj.

» DR. MAJA KOŽAR, KMETIJSKI INŠTITUT SLOVENIJE  
» DARJA PIPAN, KGZS

# Praha kot del pogojenosti

*Praha kot neproizvodna površina in seznam dovoljenih rastlin za DKOP 8*

Del pogojenosti je med drugimi tudi DKOP 8: Minimalni delež neproizvodnih površin. Nosilci kmetije, ki so zavezanci za pogojenost in imajo pravico do uporabe za več kot 10 ha ornih površin, morajo najmanj 4 odstotke teh ornih površin nameniti neproizvodnim elementom. Ti neproizvodni elementi so praha, krajinske značilnosti in z letom 2024 tudi varovalni pasovi ob vodotokih.

Razen izjemoma za leto 2023, ko je bila dovoljena uporaba površin za pridelavo z izjemo koruze in soje, mora biti praha prisotna na izbrani orni površini od 1.1. do 31.7. tekočega leta. Lahko je več let na isti površini ali pa se seli vsako leto.

Praha kot neproizvodni element je lahko tako imenovana

»črna« praha, se pravi neposejana prazna površina. Pri taki vrsti prahe je potrebno paziti, da se pleveli ne širijo in jih je zato potrebno redno zatirati na mehanski način, saj uporaba fitofarmaceutskih sredstev ni dovoljena.

Lahko pa je tako imenovana »zelena« praha, kjer na površini posejemo določene rastline, ki so namenjene pokrivanju tal in predvsem izboljševanju tal z dodatno organsko maso in dušikom, ko rastline podorjemo.

Praha se prijavi na zbirni vlogi. Možna je tudi kombinacija obeh prah, vendar samo na način kot predposevek in glavni posevek oziroma kot glavni posevek in dopolnilni posevek.

Rastline, posejane na površinah, namenjenih prahi, se v predpisnem času trajanja pra-

he (od 1. januarja do 31. julija tekočega leta) ne sme uporabljati za prehrano ljudi ali živali. Lahko se jih kosi, mulči oziroma podorje. Čebelja paša je dovoljena na teh rastlinah. Seje se lahko posamične vrste ali pa v kombinaciji dveh ali več vrst (mešanice dovoljenih rastlin).

Rastline so na izbrani površini lahko prisotne največ do faze po cvetenju (cvetenje je priporočljivo za pašo opravevalcev). Po tej fazi se jih pokosi, pomulči oziroma podorje. Zatem se zaseje nov posevek ali pa pusti površino prazno in se jo vzdržuje na način, da ne pride do razmnoževanja plevelov (t. i. »črna« praha).

nje namena standarda, morajo vsi nosilci kmetijskih gospodarstev, ki so zavezanci za pogojenost, v obdobju od 15. novembra tekočega leta do 15. februarja naslednje leto poskrbeti, da je najmanj 80 odstotkov ornih površin pokritih tako, da je puščeno strnišče, da so zasejane z rastlinami, pokrite z zastirkami ali puščene nepreorane. Upošteva se drugo spremembo strateškega načrta, potrjeno s strani Evropske komisije dne 29. septembra 2023, bo zahteva, spremenjena s spremembo Uredbe o pravih pogojenosti, dopolnjena z besedilom:

»Zahteva ne velja za orna zemljišča, na katerih se pride-

**Predviden seznam rastlin za setev na praho bo predvidoma vseboval najmanj naslednje vrste: bela gorjušica, facelija, aleksandrijska detelja, perzijska detelja, inkarnatka, krmna repica, krmna ogrščica, oljna redkev, navadna nokota, grahor, krmni grah, krmni bob, grašica.**

Uporaba gnojil in fitofarmaceutskih sredstev na teh površinah ni dovoljena (smiselna uporaba določb iz DKOP 8 v Prilogi III, Uredbe Parlamenta in Sveta 2021/2115/EU in delovnega dokumenta Komisije za izvedbo DKOP iz leta 2021).

Ker so se v letu 2023 pojavljala vprašanja, kaj je lahko prisotno na površini v prahi za namen pogojenosti, je predvideno, da se za leto 2024 in naprej s prenovljeno Uredbo o pravih pogojenosti opredeli zeleno praho tako, da se določene rastline označi v Šifrantu kmetijskih rastlin. Te rastline se lahko zaseje že jeseni in se na ta način izpolni tudi zahteva iz DKOP 6: minimalna pokritost tal. Sejanje predlaganih rastlin izpolni zahteva po obvezni prahi tudi po veljavni Uredbi o pravih pogojenosti.

## DKOP 6 – minimalna pokritost tal in izjeme

Namen standarda je zaščita tal v obdobjih, ki so najbolj občutljiva tako, da se zagotovi minimalna pokritost tal in da se prepreči gola zemlja v obdobjih, ki so najbolj občutljiva!

Da zagotovimo izpolnjeva-

lujejo krompir in naslednje vrste zelenjadnic: cvetača, listnati ohrovt, glavni ohrovt, brstični ohrovt, blitva, špinača, grah, bob, čebula, česen, solatnice, peteršilj, šparglji, radič, motovilec, sladki komarček, šalotka, por, zimski luk, hren, rabarbara in korenje.

Ministrstvo bo površine, zasejane ali zasajene z rastlinami, ki so predmet izjeme od tega standarda, spremljalo, in če bo potrebno, bo ustrezno ukrepalo.»

Vlagaletji bodo na zbirni vlogi za 2024 imeli možnost označiti GERK-e oziroma poljine s tistimi zelenjadnicami in krompirjem, ki so predmet izjeme od tega standarda. Natančen način, na katerega bo izjeme možno označiti, bo vlagateljem javljen pravočasno.

» MKGP



## PROTIVETRNA zaščita

**rolo vrata / zavese  
konfekcija po meri**

**PF ProFarm**  
KOŠENINA D.O.O.

080 73 74

WWW.PROFARM.SI



# Za izboljšanje biotske raznovrstnosti

*Vzdrževanje, ohranjanje in zapolnitev praznih mest v obstoječi mejici na kmetijskem gospodarstvu Jeruzalem Ormož SAT*

Kmetijsko gospodarstvo Jeruzalem Ormož SAT, d.o.o. je vključeno v izvedbo EIP projekta z naslovom: Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti na kmetijsko intenzivnih območjih na osnovi ekosistemskih značilnosti.

V okviru projekta smo na omenjenem kmetijskem gospodarstvu izvedli praktičen preizkus rešitve ohranjanja, vzdrževanja in zapolnitve praznih mest v obstoječi mejici.

beli topol, divja češnja, čremsa, dob, črna jelša, bezeg, rdeči dren, navadna trdoleska, črni trn in krhlika. Izbrane vrste dreves in grmovnic tudi sicer rastejo v lokalnem okolju, kar kaže, da so rastne razmere lokalnega okolja ustrezne za izbrane vrste.

## Kdaj in kako sadimo

Najprimernejši čas zasaditve je pozno jeseni ali zgodaj spomladi. Jeseni sadimo od

vo vrstico z osmico h kolu. Za zaščito pred živalmi in za lažje vzdrževanje postavimo zaščitno mrežo okrog sadik.

Po zasaditvi je potrebna oskrba sadike, da mladim rastlinam zagotovimo njihovo rast in razvoj, da bodo lahko v bodočnosti opravljale svojo funkcijo v obstoječi mejici. Občasno pregledamo stanje posajenih sadik in jih po potrebi, glede na vremenske razmere, tudi zalijemo. V vročem in suhem vremenu in dokler se mlade rastline ne ukoreninijo jih je potrebno pogosteje zalivati. Redno izvajamo čistilno košnjo oziroma mulčenje okrog rastlin in po potrebi zamenjamo ali popravimo poškodovano zaščitno mrežo ali zamenjamo kol. Zaščitna mreža daje zaščito pred divjimi živalmi in zaščito pri košnji oziroma mulčenju okrog sadik. V obstoječi mejici sta prisotni tujerodni invazivni rastlini zlata rozga in japonski dresnik, zato ju odstranjujemo na mehanski



*Zasajene sadike v vrzeli mejice (foto: Ivan Puklavec)*

način z mulčenjem in košnjo. Tujerodne rastline, ki zrastejo znotraj zaščitne mreže, po potrebi ročno odstranimo. Sadike oskrbujemo tako dolgo, da so same sposobne preživeti v danem naravnem okolju in obstoječi mejici.

» PETRA RECKO NOVAK,  
GZ CELJE  
» IVAN PUKLAVEC,  
KGZS – ZAVOD PTUJ

**Izvedba praktičnega preizkusa je bila financirana v sklopu projekta Evropsko partnerstvo za inovacije, ki ga financira Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja.**

Obstoječa mejica se nahaja ob njijski površini in je bila prvotno zasajena s topoli kot protivnetnem pasom. Vzdrževanje mejice je zajemalo odstranitev suhih in poškodovanih vej obstoječih dreves, omejevanje bršljana, zatiranje tujerodnih invazivnih rastlin in zapolnitev praznih mest obstoječe mejice.

V vrzelih mejice je bilo zasajenih 210 dreves in grmovnic avtohtonih vrst: črni topol,

konca oktobra in vse, dokler zemlja ne zmrzuje, spomladi, ko zemlja odmrzne. Sadike pred zasaditvijo za krajši čas namočimo v vodo. V dno sadilnih jam najprej zapičimo količke za oporo, da ne bi poškodovali korenin, nato v jame razporedimo sadike, jih namestimo v pokončen položaj, zasujemo z zemljo, utrdimo (pohodimo) in dobro zalijemo. Sadike privežemo z natezljivi-

Projekt »Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti na kmetijsko intenzivnih območjih na osnovi ekosistemskih značilnosti« - EIP 16.5 je bil sofinanciran s strani Republike Slovenije in Evropske unije iz kmetijskega sklada za razvoj podeželja in se izvaja v obdobju od 1.12.2020 do 30.11.2023



## POLICE ZA ŽIVILA

- Vsestranska uporabnost, inovativna zasnova, najboljši materiali
- Izboljšanje delovnega procesa
- Ekonomske prednosti pri skupnih proizvodnih stroških
- Prihranek pri vzdrževanju higiene opreme
- Dihanje in ventilacija po celotni površini proizvoda
- Premičnost polic za optimalno prostorsko organiziranost

Za več informacij obiščite našo spletno stran

<https://www.kmetijskizavod-ng.si/>

Veseli bomo vašega klica:  
05 3351 229, 031 217 656



# Da bi si prst hitreje opomogla

*Prestali smo zahtevno leto za kmetovanje, tudi deževje, spiranje in naplavljanje kmetijskih površin. Zato je treba obogatiti prst s kompostom, z bogastvom rastlin, z mikroorganizmi in z življenjskimi energijami.*

Slovenski biodinamiki v kar šestnajstih društvih Ajda (povezani v Zvezo biodinamikov Slovenije) že desetletja izdelujejo biodinamične preparate. Tokrat ponujajo v uporabo Preparat iz kravjeka po Mariji Thun.

Sledeč dr. Rudolfa Steinerju se za oživljanje prsti uporabljata dva preparata. Oba v tleh krepita obilje mikroorganizmov in spodbujata doprinose energij iz kozmosa. To sta: preparat Gnoj iz roga, ki se škropi pri novih posevkih, ob suši in pozimi, ter preparat iz kravjeka Marije Thun, ki v še večji meri oživlja prst, spodbuja pre-

tvorbo organskih snovi in se škropi kadarkoli.

Za 1 hektar površine potrebujemo 250 gramov preparata. V primerno veliko posodo nalijemo 40 litrov mlačne vode in dodamo preparat. Za pripravo škropiva je potrebno energično in krožno mešanje v levo in desno 20 minut, precejanje ter škropljenje. Škropljenje naj bo ročno ali strojno, po zemlji, pod rastlinami, na njivi ali vrtu. Bistveno je, da škropivo pade na prst v kapljicah in sorazmerno površini, izhajajoč iz norme 40 litrov na hektar.

Škropivo ostane po pripravi učinkovito tri do štiri dni. Priporočamo škropljenje tri dni zaporedoma. S tem se v prsti aktivirajo sile vitalnosti, življenja po sebi, nekaj, kar priteka iz kozmosa in se z organizacijo snovi izraža v organiz-



**Z močnim in pravilnim vrtinčenjem se prestavijo sile moči iz preparata v škropivo.**

mu prst z veliko aktivnostjo mikroorganizmov. Oktober in november sta v teku leta še posebej primerna za povečevanje vitalnosti prsti, naj bo to s škropljenjem preparata po Mariji Thun, z izdelovanjem kompostnih kupov in z gnojenjem s kompostom.

Prihodnje leto bo stota obletnica znamenitih izvajanj kmetijskega tečaja dr. Rudolfa Steinerja. Po vsej Zemlji se načrtujejo dogodki pod sloganom Sonce – Zemlja – Človek

v smislu, da prejemamo od Sonca toploto in svetlobo, ritem in življenje, ki ga skozi prst s svojim delom na zemlji plemeniti lahko vsakdo od nas in krepi prihodnost Zemlje ter življenja na njej.

Vir: M. Vrhunc, Rože in vrt 2023, Kompost je za biodinamike skoraj svetišče, in Založba Ajda Vrzdenc, 2011, Preparati

» MAJA KLEMEN COKAN, KGZS – ZAVOD CELJE

**Društva vabijo, da pridete po preparat iz kravjeka Marije Thun, ki ga dobite brezplačno.**

## Aktivnosti projekta Life-IP Natura.si

### Sejem Agra 2023

Tudi letos je Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije na sejmu Agra izvedla predstavitev projekta LIFE-IP NATURA.SI, pri katerem sodelujemo kot partner. Obiskovalci sejma so se lahko preizkusili v igri Vrtiljak znanja, kjer so odgovarjali na poučna vprašanja o kmetijstvu in ohranjanju narave, najmlajši pa so ugotavljali, katere živalske in rastlinske zavarovane vrste so bile na fotografijah. Ob

pravilnem odgovoru na vprašanje so se obiskovalci razveselili praktičnih nagrad.

### Drugo srečanje naravovarstvenega krožka

Na kmetijah postajajo naravovarstvene vsebine vedno pogostejša obveznost, tako v sklopu pravil pogodjenosti kot v okviru intervencij razvoja podeželja. Zaradi tega smo našim kmetijam ponudili možnost sodelovanja v naravovar-

stvenem krožku, katerega podatek je na skupinskem delu različnih deležnikov in kolektivnem sodelovanju, kjer svetovalci in svetovalci specialisti manjši skupini svetujemo in se pogovarjamo o aktualnih temah iz naravovarstvenega področja.

Drugega srečanja naravovarstvenega krožka se je udeležilo 13 kmetovalcev. Srečanje smo izvedli na območju KGZS – Zavoda Ptuj v okviru projekta LIFE-IP NATURA.SI. Tokrat smo razpravljali o evidencah uporabe fitofarmaceutskih sredstev, organskih in mineralnih gnojil ter evidencah o delovnih opravilih, ki jih morajo kmetije voditi po pravilih pogodjenosti ter v KOPOP operacijah HAB in MET. Skupaj smo si ogledali primer pravilno izpolnjenih evidenc, nato pa preverili še pravilnost vpi-

sov v evidencah, ki so jih kmetje prinesli s sabo.

Naravovarstveni krožek je namenjen vsem kmetijam na območju našega zavoda, še posebej pa tistim, ki so del svojih travniških površin vključile v izvajanje prilagojene rabe za ohranjanje habitatnega tipa nižinskih ekstenzivno gojenih travnikov in ohranjanje površin, primernih za strašničnega in temnega mravljiščarja v okviru projekta LIFE-IP NATURA.SI.

Če tudi vas zanima sodelovanje v krožku, nam to javite na e-naslov jelka.brdnik@kgz-ptuj.si ali telefon 031 600 982.

» JELKA BRDNIK, KGZS – ZAVOD PTUJ

» PETRA KORENAK, KGZS – ZAVOD PTUJ

» NEJA ŽOGAN ČOKL, KGZS





# Jesenski vrtiljak okusov in doživetij

*Kmetije so se 23. septembra ponovno predstavile obiskovalcem Ljubljane.*

Podeželje v mestu Ljubljana se je začelo precej neobetavno, saj sta močno deževje in tema spremljala kmete na poti na Pogačarjev trg. A neustrašnim gospodaricam in gospodarjem kmetij, ki so se zadnjo soboto predstavili Ljubljančanom in ostalim obiskovalcem Ljubljane, se je pot obrestovala.

Med sodelujočimi kmetijami so bili člani Gočlove kmetije s ponudbo ptujskega lüka, avtohtone sorte čebule, ki je na trgu Evropske unije zaščitena z geografsko označbo. Kmetija Krabonja se je predstavila z največkrat nagrajenim sadnim kruhom, s peko katerega je začela gospa Cvetka. Ob njenem mentorstvu poslanstvo nadaljuje hči Alenka.

Imenitne ekološko pridelane goste so kove in pisane testenine pod imenom Crkljanček so predstavljali člani kmetije iz Cerkelj na Gorenjskem. Na stojnici kmetije Kauran so ponujali lešnike, pražene lešnike, bučna semena, pražena bučna semena, bučno moko in olje. Lešnike, milo in aronijo pridelujejo tudi na Eko kmetiji Vodnjav. Izidor in Manca paseta ovčice in gospodarita na kmetiji Vučji ogrizek. Med njunimi izdelki izstopajo jogurti iz ovčjega mleka v ličnih steklenih kozarčkih, ki navdušijo z različnimi okusi.

Ekološka kmetija Bočaj je bila tokrat na trgu edina s ponudbo vrhunskega oljčnega olja. O vzreji koz in lastnostih kozjega mleka je obiskovalcem tolmačila Maruška z Ekološke kmetije Planko&Kleh. Mlad par s kmetije Lindenhof iz Šentjanža pri Dravogradu se je s sončničnim in bučnim oljem v vabljeni embalaži na dogod-

ku Podeželje v mestu predstavljala prvič in navdušil marsikoga. Imenitne mesnine iz Haloz so hitro kopnele na stojnici kmetije Vavpotič-Cestnik. Na stojnici Eko zeliščne kmetije Kalan so razkrivali skrivnost uporabe zelišč in tradicionalnih pripravkov. Zveza biodinamikov Slovenije je predstavljala način pridelave rastlin in reje živali v sozvočju s planeti in naravo ter vabila na dogodek, ki se je odvijal na Pogačarjevem trgu v Ljubljani v soboto, 30. septembra.

Na sedmih stojnicah so se predstavljali predstavniki madžarske manjšine v Prekmurju. Poleg odličnega medu, cvetnega prahu in sadnih namazov so ponujali očarljive lončene izdelke, poslikane lesene okraske in zeliščne izdelke 'fino s Kristino'. V sklopu razstave »SEKELJSKI POPOTNIK« so vsako polno uro obiskovalce popeljali na ogled predmetov iz zbirke gospoda Bálintha. Predmeti, ki so razstavljeni v prostorih inštituta na Barvarski stezi 8, obujajo spomin na preteklost, kot na primer litoželezne peči, likalniki, kmečko orodje, statve, kontrabas, skrinje, vezene, pisemski dokumenti in narodne noše.

Zaradi slabega vremena je bil kulturni program dogodka nekoliko prilagojen in kramljanje med obiskovalci tako bolj umirjeno. Franci Peternejl je poskrbel za glasbeno ozadje in povezovanje dogajanja, ki je vabilo k druženju. Vonj ocvrtilih langošev je zlakotnil obiskovalce in vrsta potrpežljivih je čakala na to slano prekmursko dobroto izjemnega okusa, ki je pošla še pred koncem dogodka.

»TATJANA VRBOŠEK, KGZS

## KGZS na sejmu MOS

Zbornica je, kot že vrsto let, dejavno sodelovala na 55. mednarodnem obrtnem sejmu v Celju. Tako smo v sodelovanju z Združenjem turističnih kmetij Slovenije predstavili naše delo in ponudbe tako turističnih kmetij kot kmetij z lokalno pridelano hrano. Ponudba kmetij je pritegnila veliko pozornost obiskovalcev. Prvi dan sejma je naš razstaveni prostor obiskal tudi minister za gospodarstvo, turizem in šport Matjaž Han.



## KVALITETA in ZANESLJIVOST

*nas in vas vodita k uspehu*

## PONUDBA SEKSIRANEGA SEMENA DOMAČIH BIKOV NA OSEMENJEVALNEM CENTRU PRESKA

Osemenjevalni center Preska, največji ponudnik bikovega in kozlovega semena za umetno osemenjevanje, širi ponudbo SEKSIRANEGA SEMENA DOMAČIH BIKOV:

### ČRNO BELA PASMA:

- HARRY 132212
- APAHC 132234
- EFEL 132262

### RJAVA PASMA:

- AMARILO 112166
- CASTLE 112236

### MESNE PASME (na moške potomce):

- BULLSTAR pasme limuzin in
- CENTURION pasme šarole



## KGZS - Zavod LJ Osemenjevalni center Preska

Cesta v Bonovec 1, 1215 Medvode  
tel.: (01) 361 12 66  
e-mail: oc.preska@lj.kgzs.si

[www.ocpreska.lj.kgzs.si](http://www.ocpreska.lj.kgzs.si)



# IMK 2023 je Anton Grobelnik

*Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (KGZS) in Zveza slovenske podeželske mladine (ZSPM) sta na 14. izboru Inovativna mlada kmetica/Inovativni mladi kmet v prostorih SIP Šempeter razglasili zmagovalca izbora.*

Namen izbora je med mladi mi podpirati inovativnost na področjih kmetijstva, gozdarstva in ribištva ter spodbujati prenos znanja in prepoznavnost teh področij ter dejavnosti.

Za naziv inovativnega mlade ga kmeta/kmetice 2023 so se letos potegovali Anton Grobelnik, Matevž in Eva Jenko, Dominik Lenart, Uroš Malerič, Aleš Perko in Simon Veberič. Predstavljamo jih po abecednem redu.

## Anton Grobelnik

Toni Grobelnik je od aprila 2019 mladi prevzemnik kmetije Podbornik, ki leži v naselju Galicija v občini Žalec. Obdelujejo 34 ha kmetijskih zemljišč, ki so v naravi njive in travniki. Povprečno imajo v hlevu



vu med 70 in 90 glav govedi, od telet, bikcev do velikih govedih različnih pasem, med drugim angus in wagyu. Zavedajo se pomena kakovosti osnovne surovine, zato skrbno izbirajo pasme in posvečajo veliko pozornosti načinu reje ter prehrane živali.

Toni ima diplomu na prvi stopnji in je diplomirani inženir živinoreje. Za predelavo mesa si je pridobil NPK certifikat za predelovalca mesa na tradicionalni način. Redno se udeležuje strokovnih delavnic s tega področja.

Svojim osnovnim kmetijskim proizvodom dodajajo vrednost

z razsekom, zorenjem mesa ter predelavo mesa v suhomesne izdelke. Vrh ponudbe kmetije Grobelnik je zrojena govedina. Govedino žlahtnijo izključno na zraku v nadzorovanih komorah, opremljenih s himalajskim solnikom, pri temperaturi med 0 in 1 °C. Po osmih tednih meso doseže pravo zrelost. Med suhim postopkom zorenja se oblikujeta intenziven značilen okus in vonj govedine, mišična vlakna pa se zmehčajo. Lahko rečemo, da je to gurmanski presežek.

Pri izdelavi suhomesnih izdelkov verjame v kakovost, zato v domačih proizvodih združujejo kakovostno izbrane sestavine, tradicionalne recepture več generacij in sodoben pristop do dela. Preverjena kombinacija omogoča razvoj odličnega okusa, s katerim pričara domačnost tudi na mizi. Domače salame in vsi ostali suhomesnati izdelki so del njihove stalne ponudbe.

Še posebno so ponosni na njihove paradne izdelke: učko (svinjska ribica s potrebušino), čike (suhe domače klobasice) in pršut.

Do konca leta bodo predvidoma predelali v različne suhomesne izdelke preko 7.000 kg mesa in prodali preko 11.000 kg svežega mesa.

Kmetija leži med Celjem, Velenjem in Žalcem, kar je z vidika neposrednega trženja ugodno in tako vse prodajo v domači trgovinici na dvorišču.

Toni uspešno vodi kmetijo kot četrta generacija, ki se ukvarja s kmetijstvom. S Tamaro, ki je vzgojiteljica v vrtcu, sta poskrbela tudi za peto generacijo, saj sta ponosna starša dvema sinovoma, Nacetu in Filipu.

## Matevž in Eva Jenko

Matevž in Eva Jenko prihajata s kmetije Pr'Matevž, ki se nahaja v Retečah pri Škofji Loki. V preteklosti je bila glavna dejavnost živinorejske kmetije pridelava mleka, mesa in krompirja, leta 2011 pa se je z gradnjo novega

hleva glavna dejavnost preusmerila v prirejo mleka. Leta 2019 sta Eva in Matevž registrirala dopolnilno dejavnost predelave mleka v mlečne izdelke, saj sta v tem

bo, obenem pa prav medsebojna podpora proizvajalce povezuje v skupnost.

Eva in Matevž si na svoji kmetiji želita dolgotrajen razvoj in



prepoznala dodano vrednost in izboljšanje kakovosti življenja na kmetiji.

V zavedanju, da je ponudba mlečnih izdelkov na Gorenjskem že močno zasičena, sta Matevž in Eva na trg vstopila z malenkost posebnimi izdelki, kot so maskarpone, burata in ročno izdelana domača mocarela. Sama sta izjemno ponosna na to, da sta med tistimi, ki ne želijo doprinesati k obilnim količinam plastične embalaže, temveč skupaj s strankami narediti korak v bolj ozaveščeno prihodnost, zato vse svoje izdelke že od začetka pakirata le v povratno stekleno embalažo. Kombinacija novih izdelkov in naravi prijazne embalaže je eden od dejavnikov, zaradi katerega sta, kot sama pravita, ob vstopu na trg hitro postala prepoznavna in prepoznana kot ponudnika s kakovostnimi specialitetami.

Tekom zadnjih let sta Matevž in Eva v namen trženja in prodaje na domači kmetiji ustvarila tudi malo trgovinico, katera njunim strankam ob vsakodnevem nakupu omogoča tudi obisk kmetije, ogled živali in vsakodnevni kmečkih opravil. V domači trgovinici lahko poleg domačih mlečnih izdelkov najdemo tudi nekaj izdelkov lokalnih ponudnikov. Sama pravita, da izdelki lokalnih kmetij lepo dopolnijo njuno obstoječo ponud-

trajnostno izboljšanje položaja slovenskega kmeta, zato sta v ta namen izredno dejavna tudi na socialnih omrežjih, kjer preko profila »lajf.kmetijstvo« redno delita trenutke njunega dela in na ta način svojim kupcem približata celoten proizvodni proces – z njive in iz hleva pa vse do krožnika.

## Dominik Lenart

Kmetija Lenartovih leži v Mestnem vrhu v Mestni občini Ptuj. Na kmetiji živijo in delajo štiri generacije.



Ukvarjajo se z govedorejo, poljedelstvom in predelavo mleka. Obdelujejo 115 ha površin. V hlevu je 105 krav molznic, 110 mladih plemenskih živali in 80 govejih pitancev. V letu 2022 so v Mlekarsko zadruga Ptuj prodali 800.000 l mleka, 70.000 l so ga pokrmili teletom, od drugih 70.000 l mleka so del predelali, del pa prodali.



V letu 2013 je Dominik prevzel kmetijo in v tem letu kandidiral na razpis za mladega prevzemnika. Leta 2019 je na domačem dvorišču postavili mlekomat. Tak način prodaje mleka je na ptujskem območju nekaj inovativnega, zanimivega in uspešnega.

Leta 2020 so uredili prostor za predelavo mleka. Ta odločitev je bila za to območje prav tako nekaj novega. Njihova vedno bolj iskana izdelka sta skutne kroglice v sončničnem olju in skutni namaz z bučnim oljem. V letošnjem letu so začeli izdelovati tudi poltrde sire. Tako so razširili paleto izdelkov. Vedno več izdelkov prodajo v javne zavode. Za prodajajo na kmetij imajo urejeno majhno trgovinico. Prejeta priznanja na Dobrotah slovenskih kmetij potrjujejo kakovost izdelkov.

Dominik se zaveda, kako pomembna je skrb za nego in vzrejo telet. Temu želi v bodoče nameniti še več pozornosti, zato se je odločil, da zgradijo nov sodoben hlev za teleta. Načrtoval ga je skupaj s specialistom za govedorejo pri KGZS Zavodu Ptuj dr. Andrejem Toplakom. Zamisel za hlev je dobil v sosednji Avstriji. Pravi, da takšnega hleva za vzrejo telet v Sloveniji še ni. Gre za inovativen hlev, ki bo za vselitev prvih telet pripravljen sploh.

Posebnost kmetije: Lenartovi že trideset let pri vseh večjih delih sodelujejo s kmetijo Brenčič. Kmetiji sta skupaj kandidirali tudi na razpis za kolektivne naložbe. Tovrstno sodelovanje želi Dominik ohraniti in nadaljevati.

Pomen kmetijstva in razvoja dopolnilnih dejavnosti ter inovativnih načinov trženja so prepoznali tudi v Mestni občini Ptuj in kmetijo Lenart v letu 2022 razglasili za Kmetijo leta Mestne občine Ptuj.

### Uroš Malerič

Uroš Malerič se je po študiju lesarstva leta 2015 odločil za poklicno pot v kmetijstvu na domači kmetiji. Sreča se mu je namahnila, ko je nepričakovano podedoval kmetijo starih staršev, kjer se je začel ukvarjati z rejo goved, predelavo govejega mesa, pridelavo in predelavo žita, od letošnjega leta tudi na ekološki način.

Poleg k trajnostnemu in naravno prijaznemu pridelovanju stremijo tudi k inovativni ponud-



bi svojih proizvodov. Ob iskanju novih zamisli in zanimivih barv na krožniku se je porodila zamisel o »super testeninah«. S sosedovo spirulino so tako razvili bogato hranljive testenine, za katere so recepturo dodelali sami.

Inovativni pa niso le v pridelavi in predelavi, ampak tudi na področju trženja. Sodelovali so pri ustvarjanju lokalne kolektivne blagovne znamke Belokranjsko/Bela krajina finest, ki pod svojim okriljem združuje certificirano ponudbo. Ker želijo doseči trg cele Slovenije, so povezani tudi z vplivnico Martino pod imenom @Mami hobotnica in lokalnimi zavodi ter trgovinami.

Glavni cilj in slogan kmetije: »Ker vem, kaj jem.«

### Aleš Perko

Aleš, po duši kmetijec, je odličnjak na več področjih: je ekonomist, glasbenik, športnik in kot podpredsednik turističnega društva Klopotec tudi zelo vpet v lokalno okolje.



Skozi cel študij je bil Aleš Perko vsakodnevno vpet v delo na kmetiji in že ob študiju je razmišljal, kako pridobljeno znanje uporabiti ter vpeljati v poslovne procese na kmetiji. Začutil je, da je prihodnost v kmetijstvu uporaba sodobne informacijske tehnologije s ciljem zagotavljanja gospodarskih, okoljskih in družbenih koristi s pomočjo tehničnih rešitev.

Ta cikel napredne tehnologi-

je, ki omogoča zbiranje, interpretacijo in aplikacijo, imenujemo precizno oziroma pametno kmetijstvo. In Aleš že nekaj časa za lastno delo na kmetiji uporablja doma izdelan model – aplikacijo, ki jo sproti razvija in usposablja za potrebe dela na domači kmetiji.

Razvoj lastnega modela, ki zbira in analizira baze podatkov na kmetiji Perko, smo prepoznali kot inovativno idejo IMK za leto 2023. Model predstavlja podporo pri odločanju o količini in časovni dodelitvi inputov.

Zaradi boljšega načrtovanja in zbiranja podatkov na kmetiji Perko lažje obvladujejo tveganja ter morebitne izgube inputov. Pridelavo lahko prilagodijo specifičnim lastnostim in nadzorujejo presežke, na ta način pa povečajo delovno učinkovitost, proizvodnost in dobičkonosnost. Njegov model ima potencial na vseh ravneh in stopnjah, tako pri pridelavi poljščin kot pri krmljenju goveda in ne le pri merjenju finančnega učinka. Ob tem je potrebno poudariti tudi številne koristi, kot so prilagajanje podnebnim spremembam, trajnost, varovanje okolja z optimizacijo oziroma zmanjševanjem porabe inputov in tudi zmanjšanjem količin odpadkov, ohranjanje naravnih virov (tal, vode, zraka ...).

Njegova inovacija v kmetijstvu je za lokalno okolje izredno pomembna, saj nagovarja več segmentov, kot so gospodarno ravnanje z naravnimi viri, tlemi in vodami ter ohranjanje skozi stoletja oblikovane kulturne krajine in kulturnih značilnosti prostora.

Kmetijstvo je namreč še vedno najboljši skrbnik naravnih virov in tudi v primestnem prostoru eden najpomembnejših, če ne kar najpomembnejši oblikovalec krajinske podobe.

### Simon Veberič

Simonova zgodba sega pet let nazaj, ko sta s partnerko Suzano na delu njivskih površin pred domačo hišo zasadila vrt z zelišči, ki sta ga letos vključila v ekološko pridelavo in sedaj obsega že 0,30 ha.

Danes na vrtu raste že preko devetdeset različnih zelišč, izbirata pa takšne, ki kažejo potencial in jih drugi slovenski zeliščarji nimajo.

Glavni poudarek predelave je na proizvodnji hidrolatov in

eteričnih olj ter njihovi nadaljnji uporabi v izdelkih.

Drugi segment je sušenje zelišč za namene proizvodnje zeliščnih soli in čajev. V vsakem izdelku je veliko ustvarjalnosti, že v začetku pa sta določila, da bo prodaja izdelkov temeljila na čim bolj neposredni prodaji, zato zelo veliko pozornosti namenjata graditvi odnosa s strankami, saj želita, da so del zgodbe, in da spoznajo celoten proces pridelave od semena do izdelka. Povezujeta se z lokalnimi vzgojno-izobraževalnimi ustanovami, mladinskim centrom in organizirata različne delavnice spoznavanja, pridelave zelišč, proizvodnje destilatov in eteričnih olj ter aromaterapije. Svoje izdelke prodajata doma, na različnih dogodkih in po spletu, najdete pa jih pod blagovno znamko ALCHEMIA PANNONICA.

Simon je po izobrazbi biolog, po duši naravovarstvenik, pridobljena znanja uporablja na področju pridelave in predelave zelišč, destilacije in aromaterapije. Pri tem sta ključna sodelovanje s strokovnjaki in strokovnimi institucijami (IHPS, KGZS, BF ...) ter izmenjava izkušenj z ostalimi zeliščarji in destilerji.



Aromatični vrt, kot ga Simon sam imenuje, pa je nekaj posebnega, saj je zasnovan v obliki metulja in predstavlja pester svet aromatičnih rastlin, ki prispeva k diverziteti kulturnih rastlin in biodiverziteti obronkov Ščavniške doline. Pester cvetoči nasad zelišč je izjemno pomemben za lokalne populacije čebel in drugih opravevalcev.

Simon in Suzana sta zelo pozitivni in srčen par, polna zamisli, ki želita svoje obiskovalce vsaj za trenutek (ponovno) povezati z naravo, v njih obuditi spomin na kmečke vrtove naših babic, kjer zagotovo raste zdravilna rastlina ali zelišče za kuho.

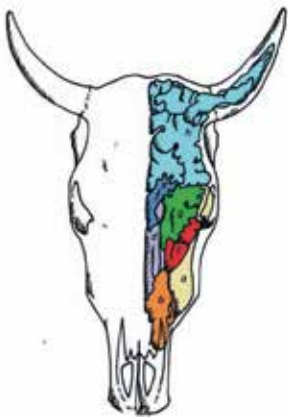
# Razkrivamo skrivnosti pri kmetovanju

## Pomen rogov pri kravah

Krava je pri živalski vrsti govedo kategorija, brez katere ni govedoreje. Za travnato deželo, kot je Slovenija, sta reja drobnice in goveda pravi blagoslov za lažje vzdrževanje trajno travnatega sveta.

Domače živali imajo tri telesa. Po geslovníku kmetijske duhovne znanosti je prvo telo astralno, drugo eterično in tretje mineralno. Z udomačitvijo pred tisočletji je postal človek do domačih živali spoštljiv in ljubeč. Žal zadnja desetletja ta vrednota v industrijskih rejah izginja, v kmečkih rejah pa se še ohranja in je zelo dober zgled kmetijstva.

Pomena rogov se pri kravah navzven ne vidi, navznoter pa ga lahko zaznamo po velikosti obnosnih votlin (slika 1). Obnosne votline segajo tudi v rogove in se s starostjo živali po prvem letu, ko postanejo popolni prežvekovalci, povečujejo vzporedno s povečevanjem vampa. Notranjost rogov je povezana z nosno votlino in prekrita s sluznico. V nosni votlini se nahaja tudi čutilo za vonj. Starejša kot je telica, bolj segajo sinusi v kostna jedra rogov, zaradi česar so vedno bolj votli. Pri odraslih kravah sinusne votline zapolnjujejo celoten prostor v rogovih in v predelih med lobanjo ter možgansko kapsulo. Votel rog je edina kost, ki raste vse življenje, in s starostjo raste tudi roževinasti rog.



Votline v lobanji krave: obnosna, čeljustna, nebna, solzna, zgornja nosna, čelna, sinusna in votline v rogovih.

Dihanje je povezano z votlinami v lobanji. Abortiranje brstov rogov je za teleta zelo boleče. Celotno življenje abortirane živali ostajajo pritiski na rast, ker se naravna rast prekine. Zato se po abortaciji br-



Rogovi različno starih krav, prerezani po dolžini: spodaj rog mlade, na sredini rog starejše in zgoraj rog stare krave.

stov oblikuje čelna izboklina, istočasno pa dihanje povzroča negativni vpliv na imunski sistem. Rogovi so simbol prežvekovalcev in pomemben organ, ki ga človek zaradi mode ne bi smel odstranjevati.

Povzeto iz knjige: Pomen rogov pri kravah, 2016, Demeter & FiBL,

» MAJA KLEMEN COKAN, KGZS-ZAVOD CELJE



## NAGRADNA UGANKA

Začetnice besed dajo geslo. Geslo pošljite do 10. novembra na naslov Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, uredništvo Zelene dežele, Gospodinjaska 6, 1000 Ljubljana, s pripisom NAGRADNA UGANKA.

Odgovor lahko pošljete tudi po e-pošti na naslov zelena.dezela@kgzs.si s svojim imenom in naslovom.

Izmed pravih odgovorov bomo izžrebali pet nagrajencev, ki bodo prejeli praktične nagrade. Geslo prejšnje uganke je bilo IZJEMNA NEURJA.

Izmed prispelih odgovorov smo izžrebali pet nagrajencev: Ivana Franetič, Knežak; Urška Taler, Zgornje Gorje; Darinka Gašperič, Mirna; Stojan Kovačič, Komen; Lenart Mlakar, Cerklje. Čestitamo!

Slovenski škof, pisatelj, pedagog (Slomšek, 1800–1862)	■					
Slovenski pisatelj, dramaturg in prevajalec (Alojz, 1924–2018)	■					
Dramatik, zgodovinar in šolnik (Linhart, 1756–1795)	■					
Jezikoslovec in literarni zgodovinar (Matija, 1797–1835)	■					
Pesnik, urednik in literarni zgodovinar (Grafenauer, 1940)	■					
Skladatelj in glasbeni pedagog (Slavko, 1895–1941)	■					
Glasbenik, pesnik in kantavtor (Tomaž, 1949–2014)	■					
Belokranjski pesnik, avtor Mehurčkov (Župančič, 1878–1949)	■					
Pisatelj, dramatik in jezikoslovec (Fran, 1831–1887)	■					
Kmet, kmečki sindikalist in državni svetnik (Sapač, 1937–2018)	■					
Pisec prvih slovenskih knjig (Primož, 1508–1586)	■					
Pionir modernega čebelarstva (Anton, 1734–1773)	■					
Slovenski fotograf (Kaše, 1942–2017)	■					



# NAGRADNA KRIŽANKA



								AVTOR MARIAN GRABNER	V PREGOVORU NAREDI ČLOVEKA	POKOJNA ZAMEJSKA SKLADATELJICA ŠČEK	RADIJSKA DELAVKA	AJDA KALAN	URADNIKI, KI VODIJO JAVNO UPRAVO	MOJZESOV BRAT V BIBLIJI
								POSLEDICA DOLGE UPORABE						
								IZGANJALEC DIVJADI Z BRAKI						
								DELOVNA POVRŠINA HOKEJISTOV				ROBERT OWEN	DESNI PRITOK RONE V FRANCJI	
								AMERIŠKI IZUMITELJ (THOMAS ALVA)						
								LAHEK KONICAŠT COLN NESTROKOVNJAK						DLAKASTA DIVJAD
NARAVOSLOVNA VEDA O LASTNOSTIH SNOVI	PREBIVALEC ATIKE	NADEV JEDI	NAŠA BOKSARKA KOZIN	NAPETOST MIŠIČNEGA TKIVA	JENNIFER LOPEZ	POVRŠINA POD NAMI GR.-CIPR. GVERILSKA ORGANIZ.	REBRICAŠTI ZAMET SODNIK, KI TOŽI IN SODI							
TRIDELNA PRIPRAVA ZA KAVO							UMETNO NAREJENA VODNA POT ČISTINA V GOZDU							
VEDA O ZGODOVINI BESED							PEVEC LUKAS EDEN OD NAD-ANGELOV							
POKOJNI ČEŠKO-FRANČOSKI PISATELJ KUNDERA					VELIKA AVSTRAL. PAPIGA KLUB IZ MADRIDA		IRENA KOHONT PRAVOSL. SVETA PODOBA							
POKOJNA HUMORISTKA PUTRIH			SOL SEČNE KISLINE KITAJSKO HOROSKOP. ZNAMENJE			OBMORSKA DRŽAVA NA BLIŽNJEM VZHODU KAKTUS								
JENNIFER ANISTON		PSIČEK AFRIŠKA ZIVAL Z DOLGIM VRATOM			NAŠA SLIKARKA VOGELNIK MANJŠA LATA		GRŠKI MITOLOŠKI LETALEC BIVŠI IT. DENAR							
NAŠ HOKEJIST KOPITAR				IZUMITELJ THOMAS ? EDISON UMRLI SEF ZN (KOFI)		JAPONSKI FIZIK ESAKI SL. PESNIK (BRACO)	MODRO BARVILO IZ INDI-GOVCA	HRVAŠKI PEVEC (GORAN)						
GLASILO "KZGS" ZELENA DEŽELA	ČRTNA ZAZNAMBA IZDELKA	STAROLAT. PREVOD BIBLIJE KAJNOV BRAT				KDOR JE NA KRILU FORMACIJE UMARNITEV								
RUSKO-AMERIŠKI TENISAČ HAČANOV					VARUH, SKRBNIK		PEVKA DEŽMAN BOLECE DELOVANJE MIŠIČ							
PAS ZEMLJE OB MORJU					PREMOŽENJE IVO DANEU		TANJA RIBIČ SLOVANSKO PIVO							
NATANČEN OPIS POJMA							ČLOVEŠKA DELOVNA OKONČINA							
STRIPOVSKI JUNAK FORD				GLAVNO MESTO SENEGALA			UD ORGANIZACIJE							

Geslo križanke pošljite do 15. novembra na naslov Kmetijsko gozdar- ska zbornica Slovenije, uredništvo Zelene dežele, Gospodinj- ska 6, 1000 Ljubljana, s pripisom NAGRADNA KRIŽANKA.

Odgovor lahko pošljete tudi po elektronski pošti na naslov zelena. dezela@kgzs.si, seveda s pripisom NAGRADNA KRIŽANKA in vašimi podatki.

Med pravilnimi odgovori bomo izžrebali pet nagrajencev, ki bodo pre- jeli praktične nagrade.

Med prispelimi odgovori (pravilna rešitev je bila SOLIDARNOST) bodo nagrado prejeli: Darinka Berginc, Škocjan; Isabel Horvat, Lendava; Matilda Padevski-Miklavc, Novo mesto; Danica Prelovšek, Ljubljana; Koloman st. Varga, Koper. Čestitamo!



**PORTAL**



**DOBROTE**  
slovenskih kmetij

Vabljeni k predstavitvi  
ponudbe z vaše kmetije!

***Najboljše je blizu!***

*[www.dobroteslovenskihkmetij.si](http://www.dobroteslovenskihkmetij.si)*

